ЗАМАЙ ЗАЛУУРШАД—СЪЕЗДЫН ДЕЛЕГАДУУД

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Улаан-Үдын сэмбын фабрикын ээрэгшэ **М. И. Канак**, Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан **Ц.-Д. Ц. Дампилова**, Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой шубуушан **Г. А. Орлова**, Сэлэнгын аймагай Доодо-Бу...эй сомоной Соведэй түрүүлэгшэ **В. Ц. Будажапова**, Кабанскын аймагай барилгын 2-дохи управлениин барилгашан **А. А. Викторова**, Ахын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон **Ц. Г. Самаева**, Бэшүүрэй аймагай Логовскиин нэрэмжэтэ кол...ой зоотехник **А. И. Маковеева**.

А. Мантаевай фото.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№285 (10039) | 1962 оной декабриин 4, вторник | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй ЦК-гай ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

☆ ☆

КОЛХОЗНИГУУДНАЙ АЙШААН ДЭМЖЭНЭ

...эл партиингаа Централь...митедэй ээлжээтэ Пле...Мухар-Шэбэрэй «Знамя ...а» колхозой гэшүүд ... шэнэ амжалтануудаар Эхэ ороноймнай ниислэл Москвада түрэл партии... бүхы совет арадаймнай ...далда айхабтар ехэ уд...нартай асуудалнуудай ... хэлсэгдээд байхада, колхозой малшан, меха...р илгадгүй, бултадаа ...хэ омог баяртайгаар ...э Пленумэй материал... анхарал ехэтэйгээр ...жа байнхай.

...дай ажахын бүхы һал...нуудые саашадань хүг...шэнэ арга боломжонууд ... Пленумэй материал...й танилсаад, колхозой... бүхы гэшүүд, механиза...д, малшад ажалай вах...гасажа, һайн амжалта... туйлана.

...э үедэ хаа хаанагүй ...хэн ажал хүдэлмэридөө ...оролдосотойгоор хүдэл...нхай. КПСС-эй ЦК-гай ...н Пленумэй хүндэлэл...юулжа, манай колхоз... ерэхэ жэлэй үрэһэнэй ...бүрин сэбэрлээ. Хамта 16340 центнер ороохото ...нуудай үрэһэн бэлдэг...

...сэбэрлэлгэ дээрэ тон ...бхи үүсхэлтэйгээр кол...залуу агроном Алексей ...ев, складые даагша Да... Мижитов, колхозни...улма Санжиева, Анас... Омбоева, Гомбодоржо ... Базар Нимаев болон ...жаллаа.

...й үбэлжэлгэ дээрэшье ... эрхим жэшээнүүд ха...ана. Колхозой хони...эн үбэлдөө бардам хү...э тэжээл өөһэдынгөө бэлдэһэн байгаа. Хамта дээрээ колхознай 23333 центнер эрхим шанартай үбһэ бэлдэһэн байна. Тэрэ тоодо 20 мянган центнер үбһэн хонишодой хүсөөр бэлдэхэгдэһэн байгаа. Тэрэшэлэн хэдэ мянгаад центнер ногоон һолоомо, обёосой һолоомо зөөгдэжэ, отаранuудта асарагдаа.

Мүнөө үедэ колхозой хоёрдохи отделениие даагша Даша Сангаевай, Бадмажап Манибадаровай, Цыден-Дамба Доржиевай, Дондок Цыбеновэй, Базар Цыреновэй, Балдан-Доржо Гылыковэй хүтэлбэрилдэг хонишодой бригадынхид шэнэ түл абалгые эрхимээр үнгэргэхын түлөө нарай хурьгатай хонидойнгоо байха байрануудые заһабарилжа байнхай.

Энэ жэлдэ искусственна аргаар үрэжүүлэгдэһэн 10244 хонидһоо түл хүлеэгдэнэ. Түрүүшын түлнүүд ерэхэ жэлэй январиин арбаадаар абтаха юм. Энэ тон ехэ харюусалгатай хүдэлмэриие һайнаар үнгэргэхын хойноһоо манай колхозой хонишод зориг хүсөө гаргаха байна.

Һү һаалга дээрэшье һүүлшын эдэ үдэрнүүдтэ һайн жэшээнүүд харуулагдана. Артелиин олохон һаалишад һү һааха жэлэйнгээ түсэб дүүргэбэ. Тэрэ тоодо колхозой һаалишан хүбүүн Петр Иванов, һаалишад Ирина Назарова, Мидагсу Будаева, Мани Цыренжапова, Гүргэм Дымбрылова болон бусад бии. Эдэнэр тус бүридөө 22—24 мянган литр хүрэтэр һү даалгагдаһан үнеэдһээ һааһан байха юм. Эдэнэр Сэлэнгын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшадай уряае дэмжэжэ, декабриин 15 хүрэтэр үнеэн бүриһөө 1600—1800 литр һү һааха социалис уялга абанхай.

Б. Дымбрылов,
колхозой гэшүүн.

☆ ☆ ☆

Шубуу үсхэбэрилгые бэрхэшүүлэй гарта барюулая

☆

Г. П. ТЮМЕНЦЕВ,
БурАССР-эй хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министр.

☆ ☆

Шубуудые олоор үсхэбрилжэ, үндэгэ болон шубуунай мяха ехээр абадаг боложо, арад зонойнгоо эрилтые гүйсэд хангаха арга боломжо манай республикын колхоз, совхозуудта бии. Энээниие шубуу үсхэбэрилдэг түрүү ажахынуудай дүй дүршэл гэршэлэн харуулна. Жэшээлхэдэ, Кабанскын совхоздо байгша оной үнгэрһэн арба һарын турша соо нэгэ миллион 138 мянган үндэгэн абтаа, 4424 центнер шубуунай мяхан гүрэндэ худалдагдаа. Тэдэнэр жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур 60 процентээр ехэ шубуунай мяха худалдаһан байна. Совхозой түрүү шубуушад нүхэд Третьякова, Чумакова гэгшэд жэл бүри тахяа бүхэнһөө 110—125 үндэгэ абадаг юм.

Тэрэшэлэн Баргажанай, Сэлэнгын, Тальцын совхозуудай, Тарбагатайн аймагай «Дружба» колхозой, Захааминай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой шубуушад эрхим дүнгүүдые харуулна. Баргажанай совхоз байгша ондо гүрэндөө үндэгэ худалдаха түсэбөө бүри август һарада, Захааминай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз—май һарада дүүргээбди гэжэ мэдээсэһэн байна.

Шубуу үсхэбэрилгэдэ оролдосотойгоор хандадаг, үнэн сэхэ хүнүүдые хүдэлгөө хада богонихон болзор соо колхоз, совхозуудта амжалтануудай туйлагдаха байһыень эдэ жэшээнүүд үшөө дахин гэршэлнэ.

Гэбэшье, шубуу үсхэбэрилхэ талаар тон ехэ дутагдалнууд зарим ажахынуудта бии байһаар. Энэ ашаг ехэтэй һалбари олон колхоз, совхозуудта ехэ гээгдэлдэ ороно, хайхарамжагүйгөөр эрхилэгдэнэ. Илангаяа Хяагтын, Хориин нютагай үйлэдбэриин управленинүүдэй харьяата совхозуудта шубуу үсхэбэрилгын талаар ехэ дутагдалнууд тохёолдонхой. Жэшээлхэдэ, Хүдэриин, Чисаанын совхозуудай тахяа бүхэнһөө миил 25—26 үндэгэ энэ жэлдэ абаад байһантайнь эбсэжэ болохо аал? Мүн Онохойн, Бэшүүрэй совхозуудта, Хяагтын «Дружба», Яруунын «Дружба», Баргажанай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта иимэрхүү байдал үзэгдэнэ. Нэрлэгдэһэн ажахынууд гүрэндэ үндэгэ худалдаха жэлэйнгээ түсэбэй хахадыньшье дүүргээгүй байхын хажуугаар шубуудаа үсөөрүүлээ.

Иимэ бирагүй байһанай шалтагаан юуб гэхэдэ, тус ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд шубуу үсхэбэрилгые тоодоггүй, тэрэниие һэргээхын түлөө ёһотойгоор тэмсэдэггүй байгаа. Тэрэл Хүдэриин совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэйнь энэ шухала хэрэгтэ назгай нобшоор, хайша хэрэгээр хандадаг хадань, жэл бүхэндэ дальбараа олоор гарзалдаг, энээнһээ уламжалан, шубуудынь ехээр хородог юм. Мүнөө жэл тус совхоз инкубаторна станциһаа 38 мянган дальбараа абаһан байгаа. Энэнь шубуудаа олошоруулха, үндэгэ абаха түсэб дүүргэхэ арга боломжо хангаха хараатай һэн. Теэд абаһан дальбарaануудаа муу байрада байлгажа, эзэн бусаар харууһалһан дээрэһээнь, аяар 90 шахуу процентнь гарзалшаһан байна. Энээнэй хойшолон гэхэдэ, тус совхоз шубуунай мяха абаха, гүрэндэ үндэгэ худалдаха түсэбүүдээ дүүргэжэ шадаагүй. Совхоздо үлөөгдэһэн шубуудайнь олонхиие саашадаа байлгаха аргагүй болошонхой. Юуб гэхэдэ, тэдэнь бэе муутай, үлбэрдэһэн дээрэһээ һайн шанартай үндэгэ үгэжэ шадахагүй юм. Тиигэжэ ерэхэ жэлдэшье гүрэндэ үндэгэ худалдаха түсэбөө дүүргэхэ хэрэгынь тон бэрхэтэй байдалда оронхой.

Теэд иимэ ушар совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй һанаае зобоохо байгаа бшуу. Тиин гэһээ совхозой директор нүхэр Елизов, ахалагша зоотехник нүхэр Терентьев сожоошье татаагүй байһаар. Шубуудай ямар шалтагаанһаа гарзалдагыень элирүүлхын, зэмэтэй хүнүүдтэнь харюусуулхын тулада эндэхи хүтэлбэрилэгшэд юушье хээгүй байгаа. Теэд совхозынь ехэхэн гарзада ороо.

Шубуу үсхэбэрилгэдэ иимэ хойрогоор хандадаг ушар республикын бусадшье ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ хабаатай. Олон колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэд шубуудые харууһалха, эдеэлүүлхэ шэнэ онол арганuудые муугаар мэдэдэг дээрэһээ, шубуушадта бодото туһа хүргэдэггүй.

Мүн шубуунай фермэнүүдтэ олон ушарта ажалаа һайса мэдэдэггүй, даалһан хэрэгтээ элэн ёһоор хандадаггүй хүнүүд табигдашана. Шубуушадые түрүү дүй дүршэлдэ һургаха хэрэг тон хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ.

Шубуу үсхэбэрилэлгэдэхи дутагдалнуудтай саашадаа эбсэжэ болохогүй байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Тиимэһээ нютагай үйлэдбэриин управленинүүдэй, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй зүгһөө шубуудые һайн байрада байлгаха, витамин ехэтэй тэжээлээр гүйсэд хангаха, мүн эмшэлхэ талаар горитой хэмжээн абтаха зэргэтэй.

Шубуу үсхэбэрилгэ хаа хаанагүй эгээл ашаг ехэтэй һалбари болохо зэргэтэй. Ажалдаа бэрхэ, үнэн сэхэ хүнүүд нэн түрүүн шубуушадаар хүдэлхэ ёһотой гээшэ. Тиимэ хүнүүд лэ мэргэжэлтын заабариие гүйсэд бэелүүлхэ, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэхэ байна бшуу. Нэгэ иимэ жэшээ харуулмаар.

Захааминай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз шубуу үсхэбэрилгые тоодоггүй, энэ хэрэгые һалан нобшоор эрхилдэг байһан юм. Үсөөн үндэгэ абадаг, шубуудаа олоор гарзалуулдаг, ехэ тэжээл гаргашалжа, горитой гарзада ородог һэн. Иимэ байдалые һайжаруулхын тула түрүү колхозник Ц. Б. Дыжитов хоёр жэлэй урда тээ шубуушан болгогдоһон юм. Энэ ажалда ороходоо хамта шубуудай байдаг гэрые һайса заһабарилаад, досоонь тахяагай эдеэлхэ таһалгануудые хэһэн, зузаан дэбисхэр дэбдиһэн, тэжээлэйнь рацион ондоогоор хубилгаһан байгаа. Тиигээд шубуудаа олон янзын тэжээлээр хооллуулдаг болоһон юм. Эдэ бүгэдын ашаар урданайхида ор-

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

Паровозо-вагонно заводой карбидна цехэй бригадир Анатолий Бахтин энэ жэлдэ абаһан уялгаа болзорһоонь холо урид дүүргэбэ. Зураг дээрэ: А. Бахтин ажалдаа.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

...осыгин, П. Н. Руднев Италиин выставкэ хараба

...А, декабриин 1. (ТАСС). ... СССР-эй Министрнүүдэй ...Түрүүлэгшын Нэгэдэхи ор...Н. Косыгин болон СССР-эй ...дэй Соведэй Түрүүлэг...шэ, СССР-эй Министрнүү...дэй научно-шэнжэлэлтын хүдэлмэринүүдые тааруулан табиха Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ П. Н. Руднев «Андриано Гарделла» гэжэ Италиин фирмын Москвада эмхидхэһэн улһанай утаһа болбосоруулан гаргадаг машинануудай выставкэдэ ошожо харабад.

...спубликын эхэнэрнүүдэй хоёрдохи съезд

...дэр эгсэ 10 часта ... хотымнай Ленинэй ...гүрэнэй оперо, бале...рай ордон соо рес...н эхэнэрнүүдэй хоёр...зд нээгдэбэ. Тус ... 500 шахуу деле...аа хаанаһаа суглар... хүршэ: Эрхүү...этын областьнуудай, ...АССР-эй түлөөлэгшэд ...аба.

...э хабаадагшад Бу...АССР-эй Верховно Со...резидиумэй Түрүүлэг...эр **А. У. Хахаловай** ...й XXII съездын хараалһан түүхэтэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ эхэнэрнүүдэй үүргэ тухай», республикын соведэй түрүүлэгшэ нүхэр В. Р. Баяновагай «Эхэнэрнүүдэй республикын Соведэй тоосоон тухай» элидхэлнүүдые тон ханамжатайгаар шагнабад.

Удаань элидхэлнүүд тушаа үгэ хэлэлгэ болобо. Тэрэшэлэн Эрхүүгэй, Шэтын областьнуудһаа, мүн Яхадай АССР-һээ ерэһэн хүндэтэ айлшад съездын делегадуудые амаршалба, амаршалгын адресуудые болон бэлэгүүдые съездын призидиумдэ барюулба.

ҮЙЛЭДБЭРИДЭ, ПОЛИ БОЛОН ФЕРМЭНҮҮДТЭ ГОЛ АНХАРАЛАА ХАНДУУЛХА

Коммунизм байгуулха талаар КПСС-эй XXII съездын хараалһан асари ехэ түсэбүүдые бэелүүлэн, олон миллион совет хүнүүд зориг-жолтойгоор ажаллажа байна. Арадай зохёон байгуулхы эдэбхи хэшээл, ороной экономикые бүхы талаһаань хүгжөөн бэхижүүлхэ тухай партиин, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедэй саг үргэлжын анхарал оролдолго гайхамшагта һайн үрэ дүн үгэнэ. Долоон жэлэй түсэбэй гол даалгабаринууд үлүүлэн дүүргэгдэнэ.

Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхын түлөө парти, бүхы арад тэмсэхэдээ, хүдөө ажахыда, тэрэниие арадай ажахын хүгжэн дэбжэжэ байһан, ашаг ехэтэй һалбари болгохо хэрэгтэ шухала анхарал хандуулагдана. Хүдөө тосхонуудай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые дэбжээхэ, колхоз, совхозуудай экономикые бэхижүүлхэ зорилгоор Коммунис парти һүүлэй жэлнүүдтэ томо хэмжээнүүдые хараалжа, бэелүүлһэн байна. Тэрэнэй ашаар ороохо таряанай ажахые хүгжөөлгэдэ ехэ хубилалта болоо, мал ажал дэбжээхэдэ таарамжатай һайн эрхэ байдал бии болгогдоо. Гэбэшье ажабайдал улам хүгжэжэ, хүдөө ажахыда бүри ехэ эрилтэнүүд хэгдэнэ, тэрэнэй үмэнэ шэнэ зорилгонууд табигдана. Арадай ажахые партиин зүгһөө хүтэлбэрилхэ эмхидхэлэй байгууламжые хубилгаха талаар КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй баталан абаһан хэмжээнүүд эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ нилээд ехээр туһалха байна.

«СССР-эй экономикые хүгжөөхэ, арадай ажахые партийна талаар хүтэлбэрилгые шэнэдхэн хубилгаха тухай» ЦК-гай Пленумэй тогтоолые колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд, хүдөө ажахын үйлэдбэри эмхидхэгшэд угаа ехэ зоригжолтойгоор угтаа. Промышленностиие, барилга болон хүдөө ажахые партийна талаар хүтэлбэрилгэ һайжаруулха зорилгоор Центральна Комитедэй хараалһан зоримгой, холын бодолто хэмжээ ябуулганuудые тэдэнэр нэгэн һаналтайгаар, ехээр һайшааһан байха юм.

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэреэр хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ шэнэ органууд—нютагай колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүд байгуулагдаа. Тэдэнэр колхоз, совхозуудые амжалтатайгаар хүтэлбэрилжэ шадаха байһанаа харуулһан байна.

Таряашад, малшад оролдосотой һайнаар хүдэлөө. Нёдондонойхидо орходоо, ороохо таряан, мяхан, һүн болон бусад продуктнууд бүри ехээр абтаа.

Коммунис байгуулалтын мүнөөнэй шатада хүдөө ажахые бүри ехээр хүгжөөхэ, эдеэ хоолой продуктнуудые болон түүхэй эдые улам элбэг болгохо эрилтэ табигдана. Колхоз, совхозуудые партиин зүгһөө саашадаа бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо гээшэ энэ шухала зорилго дүүргэхэ эшэ үндэһэн боложо үгэнэ. Энэ хүтэлбэриие бүри үрэ ехэтэй, тодорхой һайн, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ дүтэ болгохын тулада «мүнөө бии байһан хүдөөгэй районуудые томодхоһоной үндэһөөр байгуулагдаһан колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдтэй байхада, партиин хүдөөгэй райкомуудай орондо үйлэдбэриин управленинүүдэй партийна комитедүүдые байгуулхада таарамжатай» гэжэ ЦК-гай ноябриин Пленум мэдэрһэн байна.

Хүдөө ажахые хүтэлбэрилгэдэ, тэрэнэй бүхы һалбаринуудые дэбжээлгэдэ партийна комитедүүд ехэ харюусалгатай үүргэ дүүргэхэ болоно. Комитедүүд олон янзын хүдэлмэри хэхэ болоно: тэдэнэр колхоз, совхозуудай, научно-шэнжэлэлгын, культурно-гэгээрэлэй, медицинскэ эмхи зургаануудай, һуралсалай газарнуудай болон хүдөөгэй ажалшадые хангадаг бусад организацинуудай партийна организацинуудые хүтэлбэрилхэ үүргэтэй. Зүгөөр партиин урдын райкомуудһаа эүгээр илгаатайб гэхэдэ, эдэ комитедүүд хүдөө ажахын үйлэдбэридэ гол анхаралаа хандуулха болоно.

Хүдөө ажахые партийна талаар хүтэлбэрилхэ шэнэ гуримые ЦК-гай ноябриин Пленум баталан абаа. Энэ хадаа колхоз, совхозуудай үйлэдбэриие хүгжөөхэ гол зорилгонуудые шиидхэлгэдэ партиин хүсые ехээр зорюулха, тэдэниие бүри тодорхой һайнаар хүтэлбэрилхэ арга олгохо байна. Партийна комитедүүд, тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэд экономикые бүри гүнзэгы һайнаар мэдэдэг, бодото асуудалнуудые шадамар бэрхээр шиидхэдэг болохо байна. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин арга боломжонуудые бүри хүсэдөөр ашаглахада, наука, техникын шэнэ шэнэ туйлалтануудые, полиин болон фермэнүүдэй түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлхэдэ таарамжатай эрхэ байдал бии болохо байна. Партийна органуудай хүдэлмэри шэнэдхэлгэһээ уламжалан, кадрнуудые бүри һайнаар шэлэн олохо, парти, правительствын директивэнүүдэй дүүргэлтын хойноһоо үрэ ехэтэй хиналта хэхэ аргатай болохо.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй материалнуудта, нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлдэ, партийна, гүрэнэй байгуулалтын шухала асуудалнуудаар Пленумэй баталан абаһан шиидхэбэринүүдтэ хүдөөгэй ажалшад гол анхаралаа хандуулна. Ажахын жэлые дүүргэжэ байхадаа, колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд өөһэдынгөө ажал ябуулгые шэнжэлнэ, дүй дүршэлөө согсолно, хүдэлмэриингөө дутуунуудые элирүүлнэ, продукци бүри ехээр абаха тодорхой түсэбүүдые хараална. Хүдөө ажахые дэбжээхэ үндэһэ һуури болгшо ороохо таряа бүри элбэгээр ургуулан абаха хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулагдана. 1963 ондо 4,2—4,5 миллиард пүүд, удаадахи хоёр-гурбан жэлнүүдтэ таба миллиард пүүд хүрэтэр ороохо таряан бэлэдхэгдэхэ ёһотой. Энэ хадаа ниитэ партийна, ниитэ гүрэнэй зорилго болоно. Мал ажал хүгжөөхэ асуудалнуудта хүдөөгэй партийна организацинууд, бүхы ажалшад гол анхаралаа хандуулха ёһотой. Мяха, һү, бусад продуктнуудые ороной бүхы республиканuудай бүри элбэгээр абадаг болохонь шухала.

Урагшаа дабшаха, продукци бүри түргэнөөр элбэгжүүлхэ хизаарлашагүй ехэ арга боломжо манай хүдөө ажахыда бии. Ороной түрүү ажахынуудай, үйлэдбэриин бүхэли управленинүүдэй туйлаһан гайхамшагта амжалтанууд энээн тухай гэршэлжэ үгэнэ. 1963 ондо шэнэ амжалта туйлахын түлөө мүнөөнһөө оролдосотой һайнаар тэмсэжэ орохо хэрэгтэй. Тарилга... талмайн хубааралгые саашадань нарижуулха, газар бүри һайнаар ашаглаха, машинануудые заһабарилха, үрэһэ хабарай тарилгада бэлэдхэхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, таряашад, механизаторнууд болон малшадые түрүүшүүлэй дүй дүршэлдэ һургаха хэрэгые эмхидхэхэ талаар тодорхой хэмжээнүүдые колхоз, совхоз бүхэндэ хараалха хэрэгтэй. Фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд оролдосотой шангаар хүдэлжэ эхилээ. Малай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэхын, ерэхэ жэлдэ ниитын мал бүри олон болгохо һайн үндэһэ һуури табихын тулада бүхы юумэ хэхэ гээшэ тэдэнэй уялга болоно.

КПСС-эй Центральна Комитедэй уряада харюу болгон, ерэхэ жэлдэ газар таряалан, мал ажал бүри ехээр хүгжөөхын, продукци улам элбэгээр абахын түлөө хүдөөгэй ажалшад социалис мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлжэ байна.

(«Правдын» түрүү бэшэгһээ).

А. И. Микоян Москва бусажа ерэбэ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян Кубада айлшаар ябаад, декабриин 2-ой үдэр бусажа ерэв.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КПСС-эй ГЭШҮҮНДЭ АБАЛГА ТУХАЙ

«Партиин гэшүүндэ хүниие имагтал нэгэ нэгээрнь абаха. Коммунизмын хэрэгтэ үнэн сэхэ, ушар ёho мэдэхэ, эдэбхитэй хүдэлмэришэд, таряашад болон интеллигенциин түлөөлэгшэд партиин гэшүүндэ абтаха» гэжэ КПСС-эй Устав соо хэлэгдэнхэй. Уставай энэ заабари бэелүүлэн республикын партийна организацинууд партиин гэшүүндэ абаха хэрэгые нилээд hайжаруулаа. Үнгэрэгшэ 9 hара соо партида абтаһан зоной 55 процентнь түрүү колхознигууд ба хүдэлмэришэд болоно.

Гэхэтэй хамта, али нэгэ хүнэй намтар hайтар хаража үзэнгүй, таамагшалаад лэ партиин гэшүүнээр баталжархиха ушарнууд дайралдадаг. Жэшээлхэдэ, энэ жэлэй январьда КПСС-эй Октябрьска райкомой бюро 154-дэхи трестын 3-дахи СМУ-гэй главна бухгалтер А. Тиренко гэгшые партиин гэшүүндэ кандидадаар абаха гэһэн парторганизациин тогтоолые баталһан байна. Теэд һүүлдэ мэдэн гэхэдэнь, тэрэ нүхэрнай урдань сүүдтэ ороһоноо нюуһан байшоо. Мүн уялгата ажалдаа гүрэнэй зөөри үбэршэлдэг байһаниинь элирээ бэлэй.

Энэ оной мартда совнархозой 1-дэхи АТК-гай партиин эхин организациин суглаан дээрэ автомашинануудые ашаглалгын начальник Н. Е. Борисов КПСС-эй гэшүүндэ абтаа. Харин тэрэ нүхэрэй архидажа, хэдэн хоногоор ажалаа хаяжархидаг, нэгэнтэ бэшэ партийна ба административна зэмэдэ хүртэдэг байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ байгаа гээшэ. Хэды тиимэшье һаань, партиин райкомой бюро дурсагдагша суглаанай шиидхэбэриие мүн лэ баталба. Теэд нүхэр Борисов бюродо ороһонойнгоо үглөөдэрынь дахинаа архидажа, 3 хоногой туршада зайгуултаа.

КПСС-эй Октябрьска райкомой бюро коммунистнарай зүгһөө хэдэн мэдээнүүдые абажа, Тиренко Борисов хоёрой хэрэгые дахин хаража үзөөд, абаһан тогтоолоо болюулба. Энэнь зүб. Тэрэ хоёртой суртаа хүдэлжэ байһан коммунистнарай, рекомендаци үгэһэн нүхэдэй партида абаха хэрэгтэ тон анхаралгүйгөөр хандаһанайнь жэшээ энэ ха юм.

Нэгэ жэлһээ доошо бэшэ болзор соо үйлэдбэриин болон ниитын үйлэдбэридэ хамта ажаллажа, мэдэдэг болоһон хүн партиин гэшүүндэ кандидадаар оруулхын рекомендаци үгэхэ эрхэтэй. Теэд энэ гурим эбдэхэ ушарнууд мүн лэ тохёолдоо. Жэшээлхэдэ, модо ба барилгын хэрэгсэлнүүдые бэлдэхэ Зэдын комбинадай управленидэ хүдэлжэ байһан Панов хүдэлмэриһөө гаража ошохо болоходоо, партида орохые хүсэһэн юм. Коммунистнар нүхэд Цыбалов, Паньков, Островский гурбан рекомендаци дары тэрээндэ бэшэбэ гээшэ. Харин тэрэ гурбан нүхэд Пановые жэл хүрэхэгүй саг соо мэдэхэ байһаниинь элирээ һэн.

Партиин гэшүүндэ кандидадһаа гаргагдаха, гараһан дээрэ тоологдохо хоёрой хоорондо ехэ илгаа бии. Гаргалга гээшэ эгээл шанга хэмжээнэй партийна зэмэ тохолго болоно ха юм. Теэд кандидатска стаж гараха үедөө кандидадай КПСС-эй гэшүүндэ абтахаар өөрыгөө харуулжа шадаагүй һаань, кандидадһаа гараһан дээрэ тоолохо гэжэ Устав соо эли тодоор бэшэгдэнхэй. Энэ тад эндоо удхатай хоёр ондоо ойлгосые КПСС-эй Зэдын райкомой бюро худхаһан байна. Эрхим һаалишан, эдэбхитэ нүхэр О. партиин гэшүүнэй кандидадта абтаһан юм. Удангүй тэрэ гэр бүлын байдалай шалтагаанаар хүдэлмэриһөө гаража ошомсоороо, партийна суглаандашье ерэхээ, ниитэ ажалдашье хабаадахаяа болиһон байна. Суглаанай шиидхэбэреэр тэрэ нүхэр КПСС-эй гэшүүнэй кандидадһаа гаргагдаба. Уставай ёһоор тэрэниие гараһанда тоолохо байгаа.

КПСС-эй гэшүүндэ кандидат нүхэр Г. сэрэгэй албанһаа табигдамсаараа, Прибайкалиин аймаг ерэжэ, харгы заһабарилгын хүдэлмэридэ ороһон юм. Тэрэ армида байхадаа кандидатска стажайнгаа хүсөөгүй дээрэһээ партида абтангүй бусаа. Теэд нютагтань рекомендаци үгтэхэ аргагүй байба. КПСС-эй Прибайкалиин райкомой бюро тэрэниие партиин гэшүүнэй кандидадһаа гаргаха шиидхэбэри абаба. Энэмнай урда хэлэгдэгшэ жэшээтэй тон адли ха юм.

Коммунистын ажабайдалаар һонирхожо, тэрэнэй хуби заланай хойноһоо анхарал табижа байха гэһэн эрилтэ КПСС-эй Устав парторганизациин урда табина. Зүгөөр коммунистын үндэр нэрэ зэргэ доройлһон, партиин хэрэгтэ һаад ушаруулһан зонтой эбсэжэ яашье болохогүй. Гэбэшье, партиин зарим райкомууд нюур хаража гэхэ гү, али партийна эрхим ажабайдалай хэбээр үзүүлхые һэдэн, коммунистнарай персональна хэрэг хаража үзэхэдөө, хэн нэгэниие КПСС-эй гэшүүнһээ гаргангүй, харин гараһанда тоолодог. Эгээ тиимэ жэшээ партиин Октябрьска райкомой бюрогой заседаниин шиидхэбэри дээрэ гаража ерээ һэн. Коммунист Б. үдэр, һүнигүй архидадаг, хэрэлдээ шуугя татадаг, гэр бүлэеэ үймүүлдэг байһаниинь мэдээжэ һэн. Үнгэрэжэ ерэхэдээ, тэрэ архиин һогтуугаар асфальтна заводой хүдэлмэришэдые хэды час соо һаатуулһан, һамгаяа хутагаар хадхажа шархатуулаа юм. Тэрэ хүниие партиин гэшүүнһээ намнажа хаяхын орондо, КПСС-эй Октябрьска райком мини лэ гараһан дээрэ тоолобо.

Иимэрхүү жэшээнүүд юундэ тохёолдоноб гэхэдэ, партиин зарим райкомууд болон эхин организацинууд партийна ажабайдалай энэ тон шухала участогто ехэ анхарал хандуулдаггүй байна. Тиимэһээ парторганизацинууд Уставай эрилтэнүүдые дүүргэлтын хойноһоо шанга хиналта табижа, партийна журам гү, али ёһо гурим эбдэһэн нэгэшье ушарай хажуу тээгүүр үнгэрхэ ёһогүй.

Ц. ШАНЮШКИНА,
КПСС-эй обкомой инструктор.

Шубуу үсхэбэрилгые бэрхэшүүлэй гарта барюулая

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

ходоо гурба дахин олон үндэгэ абадаг болоо. Үбэлэй шэмэрүүн хүйтэндэшье тахяануудынь үндэгэлжэ байдаг. Энэ жэшээ хадаа шубуудай фермэдэ гар дүйтэй, ажал мэдэхэ, зориг ехэтэй хүнүүдые табибал, амжалта туйлагдаха байһые элирүүлнэ.

Тэрэшэлэн шубуудай тэжээлые hайжаруулха гээшэ тон ехэ удхатай. Шубуудые хооллуулангүйгөөр олон үндэгэ, элбэг мяха абаха тухай бодоһонойшье хэрэггүй ха юм.

Шубуудые ороохо тарянай зүйлөөр лэ hайса хооллуулбал, олон үндэгэн абтаха гэһэн хойрог бодолһоо огто арсаха саг болоо. Олон ондоо тэжээлээр шубуудаа хангаха арга боломжо колхоз, совхозуудта бии гээшэ. Илангаяа гидропонно аргаар ногоо ургуулжа, шубуудые үбэлэй сагта хооллуулхада үндэгэлхөөр hайн, томо болоходоошье түргэн, бэе hайнтай байдаг. Энээниие наукын болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтанууд гэршэлэн харуулаа.

Үбэлэй үедэ шубууд дулаан, хуурай байра соо байлгагдаха ёһотой. Дэбисхэрыень ходо hэлгэнгүйгөөр, зузаанаар аад, хуурайгаар байлгахада зохид. Юуб гэхэдэ, шииг нойтон тэрээндэ шэнгэжэ, үгы болодог юм. Шубуудай байрада эдеэлсэ түхеэржэ, тэжээл бүйлүүлхэ, уһалха болон бусад хүдэлмэри оньһожоруулха шухала. Эдэ мэтын хүдэлмэри хэжэ, шубуу үсхэбэрилгэдэхи дутагдалнуудаа гүйсэд усадхабал, колхоз, совхозууднай саашадаа үндэгэ болон шубуунай мяха элбэгээр абадаг болохо байна.

1962 ондо үндэгэ абаха, мүн гүрэндэ худалдаха түсэб олон колхоз, совхозуудта хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ. Онохойн, Бэшүүрэй, Хүдэриин, Чисаанын совхозууд гүрэндэ үндэгэ худалдаха даабаряа миил 25—40 процент дүүргэнхэй. Гүрэндэ үндэгэ худалдаха талаар гээгдэлдэ ороһон байдалаа декабрь соо hайжаруулха арга бии. Юуб гэхэдэ, жэлэй дүүрэтэр тахяа бүриһөө 10—15 үндэгэ ажахы бүхэндэ абаа хадаа, гүрэндэ үндэгэ худалдаха түсэб дүүргэгдэхэ бшуу.

Республикадаа шубуу үсхэбэрилгые саашадань улам hайжаруулхын тула ерэхэ жэлдэ горитой хүдэлмэри хэхэ байнабди. Хүдэриин, Бэшүүрэй, Хориин, Ториин инкубаторна станцинуудта дальбараа дэгжээхэ цехүүд эмхидхэгдэхэ, 100 мянган тахяа байлгажа үндэгэлүүлхэ фабрика баригдаха, мүнөө үедэ колхоз, совхозуудта бии байһан шубуунай фермэнүүд үшөө үргэдхэгдэхэ байна. Энэ хүдэлмэриин хэгдэбэл, үндэгэ болон шубуунай мяха абалгые нилээд ехэ болгохо арга олдохо гээшэ. Шубуудые гарза хоролтогүйгөөр байлгаад, hайн тэжээлээр хангажа, үбэлжүүлхэ гээшэ мүнөө үеын гол шухала зорилго болоно.

Шубуу үсхэбэрилгые олзо ехэтэй болгохо гээшэ республикымнай шубуушадай хүндэтэй зорилгонь болоно бшуу. Иимэ эрилтэ партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүд дотор табигданхай.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй материалые Тарбагатайн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд анхарал ехэтэйгээр шудална. Зураг дээрэ: колхозой гэшүүн Феопен Филиппович Васильев гэр бүлэдөө болон нүхэдтөө ажалай һүүлээр Пленумэй материал уншажа үгэжэ байна.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ПОЛИТИЧЕСКЭ ҺУРАЛСАЛ ҺОНИРХОЛТОЙГООР ЭМХИДХЭГДЭЭ

Коммунистнуудай, колхознигуудай һуралсалда «Мир» колхозой (Зэдэ) партийна комитет (секретаринь нүхэр Д. Бубеев) ехэ анхарал табина.

Уласхоорондын байдал болон СССР-эй гадаадын политика шэнжэлэн үзэхэ нэгэ кружок, юрэнхы политика шудалха нэгэ кружок һуралсалай энэ жэлдэ эмхидхэгдэнхэй.

Хүн бүхэниие механизаторай мэргэжэлтэй болгохо гэһэн зорилго табигдаад, колхозой гурбан отделенидэ түсхай кружогууд хүдэлжэ байна. Тэндэ 90 гаран хүн эдэбхитэйгээр һуралсана. Желтура тосхоной, Доодо, Дээдэ Бургалтайн кружогуудай хэшээл эмхитэй hайнаар үнгэрнэ.

Олониитын хүсөөр эмхидхэгдэһэн политическэ гэгээрэлэй кабинет (даагшань багша Б. С. Чагдуров) кружогто һурагшадта, пропагандистнуудта ехэ туһаламжа хүргэдэг. Энэ кабинедэй дэргэдэ методикын асуудалнуудые зүбшэжэ байха совет эмхидхэгдэнхэй. Политическэ гэгээрэлэй кабинет түсэбэй ёһоор хүдэлмэреэ ябуулдаг байна.

Колхознигуудай дунда ниитэ-политическэ, агитационно хүдэлмэри парткомой ябуулхадань политическэ гэгээрэлэй кабинет мүн горитойгоор туһалдаг. Шухала асуудалнуудаар агитаторнуудай семинар үе үе болоод лэ эндэ үнгэргэгдэдэг, хайшан гэжэ хөөрэлдөө хэхэ тухай заабари үгтэдэг юм. Агитаторнуудай ажаллаха түсхай үдэр гаргагданхай. Пятница бүхэндэ агитатор участогтаа заабол гаража, уридшалан hайса бэлэдхэгдэһэн асуудалнуудаар хөөрэлдөө хэдэг. Һургуулиин багшанар—агитаторнууд Л. А. Ленхоев, Х. Ц. Цыренов, З. Б. Васильева гэгшэд эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. Участок бүхэндэ эдэнэр агитаторнуудай байшан бии болгонхой. Тэндэнь хүн зон сугларжа, шэнэ газетэ, журналнуудые, ном судар уншадаг, һонирхолтой хөөрэлдөө, лекци шагнадаг заншалтай. Хүнүүдэй анхарал татахадаа шадамар агитатор Н. Цыбиков колхозой малшадай дунда хүндэтэй.

Политическэ гэгээрэлэй кабинедтэ фермэнүүдэй, отделенинүүдэй, колхозой түрүүшүүлэй ажал согсолон харуулһан түсхай стенднүүд түхеэрэгдэһэн. Агитаторнуудай дурадхалаар «Кубын революци» гэһэн асуудалаар эндэ теоретическэ конференци болохо.

КПСС-эй ноябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые колхозой гэшүүн бүхэнэй гүнзэгыгөөр шудалхын тула колхозой партийна комитет хэмжээнүүдые хараалаанхай.

Ц. Хандажапов.

БОДОТО АЖАЛААРАА ХАРЮУСАХАБДИ

Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой хонишон
Ц. Б. ДАБАДАГЬАЕВ
хөөрэнэ

ТҮРЭЛ ИНАГ Коммунис партиимнай Центральна Комитет, Н. С. Хрущев өөрөө Эхэ hайхан оронойнгоо бүри хүсэтэйгөөр хүгжэн hалбарха, арад зонойнгоо улам хүхюун сэнгэлиг, баян дэлгэр байдалтай ажаhуухын тула хүсэ шадалаа гамнангүй саг үргэлжэ оролдожо байдагынь бултандамнай мэдээжэ.

Мүнөөшье КПСС-эй ЦК-гай ээлжээтэ Пленум СССР-эй экономикые хүгжөөхэ, арадай ажахые партийна талаар хүтэлбэрилхэ тухай тон шухала асуудал зүбшэн хэлсэбэ ха юм. Тус Пленум дээрэ хараалагдаһан хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэхэдэ промышленность, барилга, хүдөө ажахы болон бусад hалбаринуудай хүтэлбэрилгэ бүри тодо hонор, ашаүрэ ехэтэй боложо, Совет оромнай коммунизмын гэгээн гэрэлтэ байдал тээшэ улам хурданаар дабшаха бшуу.

Парти, правительствынгаа иимэ ехэ эсэгын халуун анхарал оролдолгодо харюусан, улам габшагай шударгыгаар, эршэ зоригтойгоор хүдэлхэ гээшэ ажалша, малша хүн бүхэнэй нангин уялга болоно.

Бидэ Эрхирэгэй совхозой эхэ хонидой багахан отарын хонишодшье баһал арад түмэнэй ажалай арюун hайхан тэмсэлдэ хубитаяа оруулалсахын тула хаба шадалаараал оролдожо байна гээшэбди.

Тиимэһээ ажал хүдэлмэри тухайгаа хэдэн үгөөр хэлэхэ хүсэл түрэнэ. Манай отарада 5 хүн хамта 800 эхэ хони, тэрэ тоодо 235 шэнэ түрэхэ түлгэнүүдые харадагбди. Нёдондо жэлһээ хойшо ажахын тоосоондо ороод, 100 гектар сабшалан, 200 га бэлшээриин газар, 6 мори унаа даажа абаа hэмди. Тэрэ гэһээр бэеэ даа hан отара болоод, шинии минии гэхэ юумэгүй, бултадаа эбтэй эетэй хүдэлэгдэжэ байна. Отарымнай хонишод булта ажалша бэрхэ, эдэбхитэй шударгы зон юм. Ахалагша хонишон Иннокентий Евсюков өөрөө олон жэлдэ хонин ажалда хүдэлжэ, нилээд дүршэлтэй болонхой. Мүн хонишод: Даша-Дулма Найданова, Цыпил Хайдапова гэгшэд ямаршье бэрхэшээлһээ тунхарихагүй, үнэн шударгы малшад гэжэ алдаршанхай.

Энэ жэлдэ сабшалан, бэлшээреэ hайжаруулхын тула ехэ хүдэлмэри хэһэнэй ашаар бараг hайн ургаса ургуулжа, өөһэдынгөө хүсөөр 1200 гаран центнер үбhэ сабшажа абаабди. Мүн горитой шэмэтэ тэжээл—силос газар дээрэ дарагдаа. Иигээд лэ хони, хурьгадта эдюулхээр ороохо гарянай зүйл нэмэжэ үгэхэдэнь, өөһэдынгөө бэлэдхэһэн тэжээлээр ядамаргүйхэн ондо орохо байхабди. Юуб гэхэдэ, нёдондо отарада оройдоол 750 центнер үбһэн бэлэдхэгдэһэн байгаа.

Тэрэшэлэн байгша ондо Ацагадтахи үбэлэйнгөө байра шадар 350 хурьганай дулаан хашаа шэнээр бариад, хуушан дал, хашаа хорёогоо намар эртэ hэльбэн заhажа, дарагар болгоо hэмди. Хонидой байра шадар даб дээрэ эдюулхээр 200 центнер үбһэн, дэбдихэр болгохоор 150 центнер тухай hолоомо зөөгдэжэ абтанхай.

Хониднай мүнөө хүсөөр hайн, юрэдөөл дундаһаа дээшэ шадалтай, тарган гэжэршье hаа алдуу болохогүй даа. Тэдэмнай үдэшэ, үглөөниинь үбhэ тэжээл эдюулэгдээд лэ үдэрынь эдинсэтэй hайн газарта адуулагдана.

Искусственна үрэжүүлгэ хэгдэһэнэйнь ёhоор иигээд январь, февраль соо шэнэ түл—нарай хурьгад лэ адхаржа эхилхэнь гээшэ. Энээндэ эртээнһээ бэлдэжэ, бэеэ зэhээд байнабди.

—Энэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө 100 хурьган заабол абтаха,—гээд манай хонишон, техник-үрэжүүлэгшэ Намсарай Цыденбазаров найдамтайгаар хэлэдэг.

Абтахашье байха. Харин нёдондо үбһэ тэжээл дутамаг, бэрхэтэйхэн жэл байжа, зуун эхэ хонин бүриһөө 80 хурьга түлжүүлээбди. Байгша ондо одоол хонин бүриһөө хурьга түлжүүлхэ бүхы арга боломжо бии.

Гэхэтэй хамта, нэгэ багахан гомдол тухайгаа хэлэхэ ушартай болоноб. Нёдондо Онохойн совхозтой нэгэн байхадаа, манай отарынхид ажахын тоосоондо орожо хүдэлөөд, бүхы хэһэн ажалайнгаа түлөөһэнэй 70 процентые hара бүри абадаг hэн. Тиигээд жэлэй дүүрэхэдэ бүхы тоосоогоо хэжэ, үлэһэн мүнгэеэ абахат гэжэ манда ойлгуулһан байгаа. Теэд энэ жэлдэ совхоз хоёр ондоо боложо hалахадаа тэрэ үлэгшэ түлөөһыемнай үгэхэ хүниинь олдохоёо болинхой.

Гадна, ажахын тоосоондо ороhон хойноо бригада, отара бүхэн ажал хүдэлмэреэ өөһэдынгөө хүсөөр хээд, абаһан продукцингаа жэшээгээр лэ түлөөhэ абажа, урмашуулагдаха ёhотой гэжэ бидэ ойлгодогбди. Гэбэшье мүнөө совхоздо малшад, хонишод хэһэн ажалайнгаа түлөө үдэр бүхэндэ наряд бэшээд, түлөөһэ абадаг болонхой. Энээнһээ уламжалан, зарим хүнүүд ажалдаа харюусалгагүй, хайша хэрэгээр хандадаг болоо гээшэ ха гэжэ hанахаар. Отделениие эрхилэгшын кабинет соо ороходош, заримдаа иимэ хөөрэлдөөн боложо байха юм:

—Газаагаа сусал түлеэгүй болошообди. Түлеэ асаруулагты...

—Үбhэ, hолоомо асаруулжа үгыт, хониднай хооhоор байна...

—Хашаа, хорёоемнай дулаалжа, заhуулжа үгыт, али трактор асагты,—гэлдэхэшье абяан дуулдаха.

Үнэндөө тэдэ хонишод, малшадай бригадануудые ажахын тоосоондо оруулаад, бүхы хүдэлмэрииень өөһэдтэнь даалгаад, түлөөһыень hайнаар, зүбөөр үгөөд байгаа hаа, иигэжэ хүнэй гар хараад һуухаяа болихо hэн. Энээн тухай hайса бодожо үзэхэ, гуримшуулхаар болоо.

М. Намжилов
бэшэжэ абаба.

СССР-эй Верховно Соведэй комиссинуудта

Депутадуудай хиналта

Депутадуудай—СССР-эй Верховно Соведэй хоёр палатануудай бюджетнэ комиссинуудай болон Национальностьнуудай Соведэй гэшүүдэй гон сүлөөгүй сагынь ерэнхэй. Ерэхэ жэлэй гүрэнэй бюджедые болон арадай ажахын түсэбүүдые баталха, hаяар болохоёо байһан ороной дээдэ органой сессидэ бэлэдхэл хэжэ байхадаа, комиссинууд илангаяа шангаар хүдэлмэрилнэ. Зарим үдэрнүүдтэ депутадууд 7—8 час соо заседани хэнэ. Тиибэшье эдэ заседанинууд хадаа бюджедэй түсэбэй проектнүүдэй тоо бүхэниие али бүхы талаһаань сэгнэхэ, шэнжэлхэ талаар хэгдэһэн хүшэр хүндэ хүдэлмэриин эгээ һүүлшын, дүүргэлтынь хуби болоно.

Депутадууд заабаринуудые абахын тулада, элитэ ехэ мэргэжэлтэдые хүдэлмэридэ хабаадуулдаг, ажахые эрхилэгшэдтэй зүбшэжэ үзэдэг. Комиссиин гэшүүд шэнэ арга боломжонуудые бэдэрэн оложо, арадай ажахын түсэбэй проект соохи ямар нэгэн тоо багадуулагдаба гэжэ баталхын тулада, заримдаа Госпланай, министерствэнүүдэй болон зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдтэй бүхэли «дай» хэхэ ушартай болодог.

Нүгөө заримдаа нэгэ мүнгэнэй хэды мянганай хубиин түлөө арсалдаан гарадаг. Жэшээлхэдэ, түмэр замай ашаа шэрэлгын тонно-километрын гарзые тодорхойлходоо, тиимэ арсалдаан гараа юм. Энэ гарзые нэгэ мүнгэнэй 2—3 мянганай хубяар бага болгожо болохо гэжэ депутадууд баримтатайгаар баталалга хэнэ. Энээн тухай арсалдаа гаргаһанайшье хэрэггүй жэжэ юумэн гэжэ hанахаар бэзэ. Тиибэшье Эхэ оромнай агуухэ байһан хадаа тэрэ зааханшье гарза тон ехэ мүнгэн болошодог байна. Ашаа шэрэлгын тонно-километрнүүд манай орондо олон зуу мянган миллиарднууд болодог тула, нэгэ мүнгэнэй мянгаадай хуби хамтаржа ерэхэдээ, хэдэн олон миллион түхэриг болодог ха юм.

...Кремль соо, СССР-эй Верховно Соведэй ехэ байшангай нэгэ уужам таһалга соо Союзай Соведэй бюджетнэ комисси заседаняа хэжэ байна. Бюджедэй олзын талаар подкомиссиин түрүүлэгшэ К. К. Николаевэй элидхэл боложо байна.

Эрьесын мүнгэнһөө гараһан налог, социалис предприятинуудай ашаг олзонь бюджедэй статьянуудай ехэнхи хубинь болодог. Хүн зоной түлэдэг налогһоо ороһон мүнгэн оройдоо 7 процентнь болодог.

Подкомиссиин элидхэл гүнзэгы баримтануудтай. Энэ хадаа подкомиссиин гэшүүдэй болон тэдэнэй консультантнуудай түрүүн ехээр хүдэлһэнэй үрэ дүн гээшэ. Депутат Николаев подкомиссиингаа үмэнэһөө иигэжэ дурадхана:

— Хүн зоной эрилтые үлэмжэ hайнаар хангахын тулада пумаажан бүд гаргалгые 70 миллион метрээр ехэ болгохо хэрэгтэй. Тиигээ hаа, эрьесын мүнгэнэй налогhоо ороhон мүнгөөр бюджедэй олзые хэдэн миллион түхэригөөр ехэ болгожо болохо байна.

Энэ дурадхалда Госплан ямараар хандаха байнаб?—гэжэ бюджедэй комиссиин түрүүлэгшэ депутат И. С. Сенин асууна.

Подкомиссиин гаргаһан тобшололые Госплан зүбшөөнэ гэжэ Госпланай түрүүлэгшын орлогшо В. П. Зотов мэдүүлнэ.

Ноohон бүд гаргалгые хэдэн миллион метрээр ехэ болгожо болохо байна... мүн торгон бүд, гэр байрын электроприборнуудые, трикотаж болон бусад юумэнүүд тушаа мүн лэ иимэ арга боломжонууд бии байна.

Госплан болон бусад түбэй зургаанууд энэшье дурадхалнуудыень зүбшөөнэ.

Тиигэбэшье бүхы асуудалнууд адряагүйгөөр үнгэрнэгүй. Подкомиссиин оруулһан зарим асуудалнуудаар шанга арсалдаанууд болоно. Жэшээлхэдэ, хүн зоной эрилтые катушкатай утаһаар гүйсэд хангажа шадаагүй байһан дээрэһээ тэрэниие бүри ехээр гаргадаг болохо гэһэн асуудал тушаа ехэ арсалдаан болошобо.

Утаһа гаргажа байдаг ороной гурбан предприятинууд энээнһээ ехээр гаргаха арга боломжогүй гэжэ Госпланай түлөөлэгшэ мэдүүлбэ. Депутат Сенинэй оруулһан дурадхал тушаа зүбшэн хэлсэһэнэйнгээ һүүлээр: тэдэ гурбан предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй дары холбоолдожо, утаһа нэмэжэ гаргаха арга боломжыень hайса мэдэхые подкомиссиин түрүүлэгшэдэ даалгаха гэһэн шиидхэбэри комисси гаргаба.

Бюджедэй олзые 100 миллион түхэриг шахуугаар ехэ болгожо шадаха иимэ арга боломжонууд элирүүлэгдэн гаргагдаба. Энэмнай ехэ мүнгэн гээшэ гү? Ехэ даа. Энээниие материальна талаарнь бодоод үзэхэ болоо hаа, бүхы юумээр хангагдаһан 40 мянган шэнэ байранууд боложо болохо байна бшуу. Арад зоноор һунгуулагшадай—СССР-эй Верховно Соведэй комиссинуудай гэшүүдэй хүдэлмэриин элитэ үрэ дүнгэйнь нэгэ бишыхан хуби иимэ байнал даа.

***

Депутат М. . Яснов түрүүлэгш хүтэлбэри доро ондоо палатын—Национальностьнуудай Соведэй бюджедэй комиссиин заседани хүдэлмэрилжэ байна. Мүн нэгэдэхи комиссидэ адли, комиссиин гэшүүдһээ ... министрнүүд, министрнүүдэй ... шод, Министрнүүдэй Соведэй ... нэй комитедүүдэй болон түбэй ... гаануудай хүтэлбэрилэгшэд ... тоото консультантнууд байлса...

Хүдөө ажахы, худалдаа ... най болон бэлэдхэлнүүдые ... подкомиссиин түрүүлэгшэ ... Э. Г. Тынурист гэгшын элидх... шэн хэлсэгдэжэ байна.

Энэ элидхэл соо хэлэгдэһэн ... асуудалнууд. бүхы hанамж... болон депутадуудай ажаглал... дые тооложо барахаар бэшэ. ... республикануудта малай байр... һургуулинууд, больницануу... наар баригдана. Энэ хэрэгтэ ... нэй һомологдоһон байгаашье ... барилганууд муугаар ябана. ... зүүн хизаарта, целинна район... элеваторнууд, ороохо хадагалх... дууд удаанаар баригдана, ... ажахын машинануудта з... частьнууд дуталдана, тиимэ... байһан арга боломжонуудаа ... лэжэ, эгээ шухала запасной ... нуудые ехээр гаргадаг боло... мүр бэдэрхэ хэрэгтэй. Орон... загаһа бариха hайн флот бии ... hон аад, тэдэниие заһабарил... за гүйсэд хангагдаагүй. Дал... болон океануудаар загаһа ех... ридаг болоошье hаа, орон ... нуур далайнуудаар балай ехээр ... һан баригданагүй. Гэхэ зуур ... Карелидэ 25 мянган нуурнууд ... юм. «Сельхозтехникын» ажал... гада дутуу дунда юумэнүүд ... олон. Иимэ жэшээ абаад ... лоруссида «Сельхозтехникын» ... терскойнууд «ДТ-54» трактор... питальнаар заһабарилхадаа ... зууд, совхозуудһаа 800 ша... хэриг абадаг, тиихэдэ Ли... 1000 түх... абадаг.

Эдэ бүхы асуудалнуудаар ... си Госпланда, министерств... болон зургаануудта өөрынгөө ... халнуудые оруулдаг. Зарим ас... нууд союзна болон республи... правительствануудай урда ... бигдадаг.

Энэ заседани дээрэ Центр... правлениин түрүүлэгшын ... нүхэр Хорев мэгдүүтэй һур... путадууд тэрээнһээ асууда... һураад hалаагүй.

—Танай харьяата системэ... даа үрилтэ болон хулгай ... на гээшэб?

—Юундэ кадрнуудые ... хо хүдэлмэри муугаар ... хайб?..

Ой тайгада ургадаг hархи... мэс гэхэ мэтын байгаали... гуудые суглуулха, бэлэдх... барагтай хэрэг оройдоо дүү... гүй гэжэ Центросоюзые ех... мэлээ.

Верховно Соведэй комис... болон подкомиссинуудай ху... үргэлжэлһөөр.

И. Ар...
ТАСС-ай ...

Механизатор... һуралса...

Алба хаагшад олоороо һура...

Сэлэнгын аймагай ажахынууд механизаторай бүгэдэ ниитын һуралсалда ехэ анхарал хандуулна. Тельманэй, Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозуудта, Сэлэнгын совхоздо энэ һуралсал эмхитэйгээр эхилэнхэй. Жэшээлхэдэ, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Очиров, отделенинүүдэй эрхилэгшэд нүхэд Аюшеев, Корякин, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд нүхэд Балбаров, Гармаев, Сандаков, бухгалтернууд Жимбуев, Бальчинов, Халзанов болон бусад механизаторай мэргэжэл шудалхаяа һурана.

Колхознигуудтай хамта хүдөөгэй интеллигентнүүдэй энэ мэргэжэл шудалжа байһандань ехэтэ баясамаар. Хасууртайн долоон жэлэй һургуулиин директор И. И. Таранов, багша В. Я. Ландин, хүдөөгэй клубые даадаг нүхэд Банзаракцаев, Белокопытова, библиотекарь Калинина болон бусадшье жэшээтэ ... һуралсажа байнхай.

Тэрэшэлэн Карл М... нэрэмжэтэ колхоздо ... рист, комбайнерай м... шудалхаяа 75 хүн, оны... гаар үнеэ hааха маст... болохоёо 35 хүн һура... эндэхи алба хаагшад ... механизаторай мэргэж... дална. Мүн Сэлэнгын со... хүдэлмэришэд, алба ха... болон мэргэжэлтэд ... 175 хүн, Ленинэй нэр... колхозой 50 гаран хү... ажахын машина, техни... далхаар һурана.

Зүгөөр энэ һуралсал... хүн хабаадажа ба... ном һудараар, харуул... гуулха зураг, плакат ... дутамаг байһаар. Ула... нютагай үйлэдбэриин ... лени энэ дутагдалые ... хэмжээ ойрын болзор... ёһотой.

Д. Бадма...
КПСС-эй Сэлэнгын рай... политическэ гэгээ... кабинедые ...

Һонирхон шудална

Механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсал Баргажандамнай эхилээ. Эндэхи Уланай сомоной XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо түрүүшын хэшээлнүүд үнгэргэгдөө. Бухыдөө 125 колхознигууд энэ һуралсалда хабаадана. Тэдэнэй 70-ниинь трактористын, 30-ниинь комбайнерай, 25-ниинь оньһон аргаар үнеэ hааха мастернуудай мэргэжэл шудалха юм.

Колхозой правлени энэ шухала хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. Һаруул зохид, дулаан байрануудта хэшээл үнгэр... Тиихэдэ һурагшадай ... хай машинанууд үгтэнх...

Һуралсалые хүтэлбэр... —колхозой түрүүлэгшы... шо нүхэр Мужанов. ... отделениин эрхилэгшэ С. ... ренов, Уланай отделени... лэгшэ Ц. Б. Доржиев ... рүүшын хэшээл бэлэдха... һонирхолтойгоор үнгэргэ...

Г. Ба...
Уланай сомоной ... гүйсэдкомой түрүү...

ЕДҮҮДЭЙ ДЭЛМЭРИ

Олониитэтэй хамта

(Саг үргэлжын комиссиин хүдэлмэриин дүй дүршэлһөө)

...най хүтэлбэрилдэг саг ...н комисси хэр зэргээр ...наб, ямар хүдэлмэри ...гэжэ намһаа асуу... тэрэ дары харюу үгэ... ...дэгэсэбэб. Юундэб гэ... ...га зэргэ ажал хэгдээ..., үшөөл хараалһан ...мэ һанаһан соо дүүр... ...й байха. юм.

...лөө ороод, комиссиин... ...раалһан хүдэлмэрчин ..., ажалшадһаа ороһоч ..., шалгалта хэһэч ...ые хэдэг хабшааһаа ..., иран шэнжэлжэ һу...

...э хаража һуутарн... ...ин гэшүүн депутат ...ай тобшохон бэшэг ...ба. Тэрэ бэшэнэ: ...хэлэн ажал тухайгаа ...эб. Манай Хандагай. ...ууринуудай һургуули... ...алуун эдеэн (завтрак) ...гдээ. Тэндэхи һураг... ...хэшээлэй забһарта үл ... тулада кофе, какао, ...ааша, пирожки, ват... ...ттэдэг болоо. Зүгөөр ... түлөөһэтэ. Түлөөһэ... ...охо гэжэ асуудал та... ...й. Соёл культурын ...гаанууд байра байда... ...дэ муу бэшээр бэлдэ... ... Саашань хэһэн хү... ...тухайгаа дуулгахаб».

...шэг һая бэшэһэн бэ... ...н нёдондо намар бэ... ... байгаа. Теэд энэ нү... ... дээрэ баталагдаһан ... мүн комисси дээрээ... ...эһэнээ хододоо бэе... ...оролдодог. Өөрынь хэ... ...шье хүнгэн бэшэ юм, ... модо бэлэдхэл дээрэ

Тиигэбэшье нүхэр ... депутадайнгаа уялга ... сагаа ходо олодог. ...раа, сельсоведэй де... ...ай, нютагай эдэбхи... ...нягта холбоотойгоор ...үргэдэг хүн.

...шэ хабар аймагай ...сесси дээрэ һургуу... ...удал зүбшэн хэлсэг... ...бо. Манай комис... ...элтэ элидхэл табиг... ...гаа. Энээн тушаа ко... ...дээрээ бодомжолжо ... элидхэл сесси дээрэ ...ень комиссиин гэ... ...хэнгын дунда һургуу...

лиин багша нүхэр Цырен Заятуевич Заятуевта даалгабабди. Энэ нүхэрнай Хориин болон Хэжэнгын дунда һургуулинуудай политехническэ һуралсал хэр зэргээр бэелүүлжэ байһые тон ханалгатайгаар, оролдосотойгоор шалгажа үзөө. Һайн жэшээнүүд, дутуу дунданууд тушаа сесси дээрэ тобшохоноор аад, эли тодоор хэлэжэ үгөө һэн. Тэрээн соонь шэнэ һайн дурадхалнуудшье байгаа.

Сесси тэдэ бүхэниие ханамжадаа абажа, шиидхэбэридээ оруулһан байха. Зундаа һуралсалай шэнэ жэлдэ һургуулинуудай ямараар бэлдэжэ байһые, намар тээшэ һургуулиин наһанай үхибүүдые бултыень һургаха тухай хуулиин хэр бэелүүлэгдэжэ байһые шалгажа үзэбэбди. Тиихэдэ Дунда Худанай сомсоведэй оршондохи һургуулинууд, мүн Ашангын һургуули һуралсалай шэнэ жэлдэ хангалтагүйгөөр бэлдэжэ байһан байгаа. Энэ шалгалтада аймгүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагай, тэрэшэлэн аймаг хоорондын газетын хүдэлмэрилэгшэд хабаададалсаа юм.

Түсэбэй ёһоор, аймгүйсэдкомой коммунальна таһагай мэдэлэй байрануудай заһабари шалгаха ёһотой байгаабди. Тиин энэ хүдэлмэри хэхын түлөө тусхай комисси бүридүүлбэбди. Тэрэ комиссида Хориин сельскэ Соведэй депутадууд, эхэнэрнүүдэй соведэй, аймагай санэпидстанциин түлөөлэгшэнэр, барилгын талаар мэргэжэлтэй хүнүүд оролсоо. Тус комисси заһабари хэгдэжэ байһан, заһабарида орохоор хараалагдаһан, мүн шэнээр баригдаһан гэрнүүдые шалгажа үзөө. Яһала дутуу дунда зүйлнүүдые элирүүлһэн, тэмдэглэһэн байна. Хүдэлмэриингөө эсэстэ акт табижа, аймсоведэй гүйсэдкомдо хүргэһэн, тиигээд заседани дээрэ коммунальна таһагые даагша нүхэр Яковлевай элидхэл шагнахые дурадхагдаа.

Гэбэшье Хори һууриниие ногооруулха, ажалшадай байра байдал һайжаруулха талаар һүүлэй жэлнүүдтэ бага бэшэ хүдэлмэри ябуулагдана. Үнгэрэгшэ хабар аймагай центртэ амаралтын парк бии болгогдожо, тэндэ 10 мянга гаран модон, бургааһа, һөөг һуулгагдаа. Энэ хүдэлмэридэ олониитэ үргэнөөр хабаадуулагдаба. Һууринай түб үйлсэнүүдээр палисаднигууд баригдажа, модон таригдаа. Теэд модо ургуулгые, тэрэнэй хойноһоо харууһалгые һайнаар эмхидхэжэ үшөө шадагдаагүй байна.

Һууринай захада, Үдэ, Анаа голнуудай уулзатхада больницын городок баригдажа байна. 8 байратай хоёр дабхар 3 гэр баригдажа дууһуутай байна. Хоёр дабхар гостиницын байшангай һуури табигдажа захалаа. Һүүлэй 2 жэл соо 4 байратай 12, хоёр, нэгэ байратай олохон коммунальна гэрнүүд баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. Ажалшадай хубидаа өөһэдыньөө хүсөөр бариһан гэрнүүд хэдэн арбаад болохо юм.

Энэ хадаа аймагай түб—Хори һууринай улам һайн байдалтай, болбосон түхэлтэй, үргэн ехэ боложо байһые харуулна. Хүдөө тосхон һууринуудшье мүн лэ улам һэргэлэн, гоё боложо байна. Хэжэнгын совхозой бүхы отделенинүүдтэ модо һуулгаха хүдэлмэри тон эмхитэйгээр ябуулагдаа лэн. Хэжэнгэ тосхон ногоон гоёорсо бүришье илгардаг. Эдэ бүхы хүдэлмэринүүдэй ябуулгые нютагай Соведүүдэй депутадууд, эхэнэрнүүдэй соведүүд ударидаа.

Үнгэрэгшэ намарай үедэ соёл культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэриие, тэдэнэй үбэлдэ бэлдэжэ байһые шалгаха талаар комисси бага бэшэ хүдэлмэри хэһэн байна. Элирүүлһэн дутуу дунданууд тухай, тэдэниие зайсуулха тушаа өөһэдынгөө һанамжа, дурадхалнуудые һаяхан үнгэрһэн аймсоведэй IX сессидэ элидхэһэн байнабди. Тус сесси соёл культурын хүдэлмэри болон ажалшадта кино харуулха хэрэг һайжаруулха тухай асуудал зүбшэн хэлсээ һэн. Мүнөө сессиин шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ анхарал хандуулагдана. Дээрэ дурсагдаһан баримтанууд дээрэһээ бодожо үзэхэдэ, депутадуудай комисси горитой үрэ дүн туйлажа шадаха ёһотой болоно. Тиихэдээ, минии һанахада, комиссиин ажал ябуулгые гансал өөһэдынгөө хүсөөр бэшэ, харин олониитэтэй нэгэн хамта, эмхидхэн ябуулбал, үшөөл ехэ һайн үрэ дүн туйлажа шадаха зэргэтэй байгаа бшуу.

З. ЛУБСАНОВА,
Хориин аймсоведэй соёл культурын, арадай гэгээрэлэй болон болбосон байдалай талаар саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшэ.

...н совхозой огородой хүдэлмэришэд Дулма Митыпова, ...енгармаева дүрбэлжэн метр талмай бүхэн дээрэһээ ...ограмм үгэрсэ хуряаһан байна. Тиихэдэ Лайжид Рад... газар дээрэһээ 16 тонно капустын ургаса хуряаба. ...Д. Митыпова (зүүн гарһаа), Б. Цыренгармаева, Л. Рад...
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЭРДЭМТЭ С. И. ЛАМКИН

Буряадай хүдөө ажахын институдай доцент, ветеринарна эрдэмэй кандидат Серафим Иванович Ламкинай 50 наһа гүйсэһэнтэй, мүн 27 жэлдэ багшын, шэнжэлхы ухаанай, олониитын хүдэлмэридэ ябаһантайнь дашарамдуулан, һаяхан тус институдай эрдэмтэдэй совет зарлагдаа. Тэндэ эрдэмтын аша габьяа, ажал ябуулга тухай доцент С. И. Худаев, доцент М. И. Богданов, проректор В. Я. Суетин тэгшэд хөөрэбэ.

Серафим Иванович 1947 онһоо хойшо Буряадай хүдөө ажахын институтда терапиин кафедрые даагшын уялга дүүргэжэ байхадаа, өөрынгөө эрдэм бэлиг, дүй дүршэлые студентнүүдтэ дамжуулан үгэдэг, шадабаритай, оролдосо ехэтэй багша байһанаа харуулаа. Тэрэнэйнгээ хажуугаар С. И. Ламкин адууһа малые элдэб үбшэнһөө һэргылхэ, эмшэлхэ талаар шэнжэлэлгын ехэ хүдэлмэри хэһэн, 25 научна зохёол бэшэжэ толилуулһан байна.

Мүн институтда хүдэлжэ эхилһэн сагһаа хойшо республикын ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдтэ тодорхой туһа хүргэнэ. Нүхэр С. И. Ламкин хурьгадай балсан мяханай сайрадаг үбшэнтэй тэмсэхэдээ селенит натри хэрэглэхэ арга зохёон гаргаад, тэрэниие туршажа, һайн үрэ дүн туйлаа. Мүнөө энэнь республика дотор дэмжэгдэжэ, үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болонхой. Селенит натри хэрэглэһэнэй ашаар, 1961—1962 онуудта энэ үбшэнһөө хурьгадай гарзалалга нилээд үсөөрһэн байна. Мүн нялха малай эндемическэ үбшэнтэй тэмсэхэ, тэрэнһээ һэргылхэ аргануудые С. И. Ламкин түрүүшынхеэ шэнжэлэн, тусхай хэмжээ ябуулгануудые тодорхойлһон юм.

Хэды ехэ ажалтай байбашье, С. И. Ламкин докторой диссертаци бариха оролдолго гаргажа байнхай.

Эдэ бүгэдын хажуугаар доцент С. И. Ламкин республикын малшадай дунда ветеринарно-гэгээрэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулдаг, лекци уншадаг, номуудые бэшэдэг. Мүн институдайнгаа олониитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, бүгэдэндэ хүндэтэй болонхой.

Эрдэмтэ С. И. Ламкинай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан совет дээрэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамота, «РСФСР-эй хүдөө ажахын социалис мүрысөөнэй отличник» гэһэн тэмдэг тэрээндэ барюулагдаа.

Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министр Г. П. Тюменцев, министерствын ветеринарна таһагые даагша И. Ф. Медведев гэгшэд эрдэмтые амаршалаа. Һүүлээрнь С. И. Ламкин харюугай үгэ хэлэбэ.

Эрдэмтын нэрэ дээрэ хэдэн олон институт, эмхи зургаануудһаа адресууд, амаршалгын телеграмманууд ороо.

Л. Гармаева.

Ахалагша лейтенант Арсений Михайлович Етобаев Хориин аймагай Соведэй гүйсэдкомой милицийн таһагай Хандагайн участогтахи түлөөлэгшөөр ажаллана. Милицийн органуудта үни удаан хүдэлжэ, нийтын гурим сахиха хэрэгтэ габьятай байһыень хараада абажа, байгша оной ноябриин 10-да үнгэрһэн милицийн үдэртэй дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум нүхэр Етобаевые Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба. Зураг дээрэ: ахалагша лейтенант нүхэр А. М. Етобаев.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

„Байгал" журнал—хүүгэдтэ

Хүүгэдэй уншаха ном тон хомор, «Мурзилка», «Пионер», «Хүхюун зурагууд» гэжэ журналнуудые захихын аргагүй байна гэһэн удхатай бэшэгүүдые үндэр наһатай үбгэжөөлнүүдшье, түрэлхидшье, багшанаршье, хүүгэдэй саадай хүмүүжүүлэгшэдшье, мүн өөһэдөө үхибүүд али бүхы эмхи зургаанай адресаар эльгээдэг һэн.

Имэ ушар байдалые хараадаа абажа, «Байгал» журналда нэмэлтэ болгон ород ба буряад хэлэн дээрэ «Хараасгай» гэһэн хабсаргалта номхониие гаргаха тухай тогтоол КПСС-эй Буряадай обком абаба.

Хүнгэн бэшэ энэ хэрэг бэелүүлхэ талаар манай журналай редакци нилээд ажал ябуулһан байна. Оронойнгоо мэдээжэ уран зохёолшодтой, республикын Гэгээрэлэй министерствын хүдэлмэрилэгшэдтэй, һургуулиин багшанартай, түрэлхидтэй энэ асуудал зүбшэн хэлсээбди. Имэ зүбшэн хэлсэлгын үрэ дүнтэй байһаниинь арсашагүй.

«Байгал дээгүүр дэгдэн ниидэхээ байгаа «Хараасгайе» үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб. Имэ хабсаргалта номхоной гарахаяа байһан ушар намайе ехэтэ баясуулна.

Энэ журналай хабсаргалтын уран хурсаар, хүхюун һонёор, олон миллион эдир уншагшадайнгаа һонор сэдьхэлдэ хүрэмөөр гараха байһанда һэжэг түрэнэгүйб. Тэрээндэе эрхим зохёолнуудые шэлэн толилжо байха бэзэ гэжэ найданаб.

«Байгалай», «Хараасгайн» хүдэлмэрилэгшэдтэ, мүн уншагшадтань үшөө дахин халуун мэндые хүргэнэб»,—гэжэ Самуил Яковлевич Маршак бэшэнэ.

Хүүгэдэй мэдээжэ уран зохёолшо Сергей Баруздин «хараасгайдамнай» тон һонирхолтой бүлэг шүлэгүүдые эльгээгээ. Тиихэ зуураа «Хараасгайн» редакцида хандан иигэжэ бэшэнэ:

«Би хараасгайнуудта ехэ дуратай хүм. Эдэ шубууд элин ниидэжэ ябахадаа угаа гоёнууд юм. Хүүгэдэй шэнэ хани болохо «Байгалай» «Хараасгай» холуур, саагуур ниидэдэг, дэлисэ ехэтэй һайхан шубуун болог лэ».

«Хараасгайдамнай» хүүгэдтэ зорюулагдаһан шүлэгүүд, рассказууд, багшанарай зүбшэлнүүд, хүүгэдэй өөһэдынь бэшэһэн шүлэгүүд болон зураһан зурагууд, манай ороной эдир үетэн тухай һонирхолтой материалнууд, мүн хилын саадахи оронуудай үхибүүдэй ажабайдалһаа очеркнууд толилогдохоор хараалагдана. Гадна тус хабсаргалтадамнай үхибүүдтэ һонирхолтойгоор уншагдадаг ульгэрнүүдэй ороко байһаниинь ойлгосотой. Мүнөө буряад, монгол, хитад, корей, вьетнам арадуудай ульгэрнүүд ород хэлэн дээрэ оршуулагдажа байнхай. Эдэ бүхы материалнуудые хэблэлдэ бэлэдхэхэдээ республикынгаа эрхим эрхим уран зураашадые хабаадуулжа, шэмэглэн гоёохо байнабди.

«Хараасгаймнай» элдэб конкурснуудые хүүгэдэй дунда эмхидхэжэ байха хүсэлэнтэй.

«Хараасгайе» яажа гэһэн асуудал гаража болохо. Тиимэһээнь тодорхой харюу үгэхэдэ болохо. Тэрэ хадаа «Байгал» журналда хабсаргалта болгогдожо гараха һэн тула имагтал хабсаргалтада нэмэлтэ захибари хэһэн гү, али гансата журналые хабсаргалтатайнь захюулһан «Байгал» журналай захигшадта хүртэхэ байна. «Хараасгай» «Байгал» журнал шэнги жэлдээ 6 дахин ород ба буряад хэлэнүүд дээрэ амяар амяарандаа гараха байна. Нэгэ жэлэй 6 номхониие захихада, үнэ сэнгынь 72 мүнгэнэй болохо. Тиимэһээ «Байгал» журналые хабсаргалтатайнь бүхэли жэл соо захихада бүхыдөө 4 түхэриг 32 мүнгэнэй болохо.

«Байгал» журналаймнай хабсаргалтые тарааха хэрэгтэ һургуулинууд, хүүгэдэй болон комсомолой эмхи зургаанууд, мүн республикымнай түрэлхидэй олониитэ али болохо туһаламжа үзүүлхэ бэзэ гэжэ найданабди.

А. БАЛЬБУРОВ,
«Байгал» журналай главна редактор.

Халаахай

„Ангирын ганганаан таһалданагүй"

«Алтай, Дунгы нютагтай
хүм даа
Ангирын ганганахань
гоёл байн даа»,—

гэжэ ехэл сэдьхэл зүрхэ хүдэлгэмэ дуун бии. Харин мүнөө бидэнэр «ондоо» ангирын ганганаа дуулабабди. Үбгэн һамган хоёрой наншалдахада, ехэл таагүй абяан дуулдадаг юм байна.

...Алтай—Дунгын сельмагай үүдэндэ хүн зон үймэлдэнэ.

— Тэдэмнай баһал наншалдаал даа, өөһэдөө наншалдахань яахань һэм, юунэй түлөө гэжэ бүхэли үдэрөө магазин хаалгатай байха болоо юм,— гэжэ сугларагшадай нэгэн хэлэнэ. Магазинай наймаалагша Томитов Николай гэдэг һамгантайгаа наншалдахадаал, хэдэн үдэрөөр ажалаа орхёод ябадаг зантай. Мүн һамганиинишье абари зангаараа нүхэрһөө дутуу бэшэ. Энээнэй урда тээ Гармасу Цыренова хоёр жэл соо больницада акушеркээр хүдэлһэн байгаа. Ажалһаа хаюулагдаһанайнгаа һүүлдэ, үбгэнтэйгөө магазинда хүдэлжэ байхадаа, урдань сугтаа хүдэлһэн нүхэдтөө, больницын ажалшадта, шэнэ эд бараанай ерэхэдэ, элдэб шалтагаан дурдаад огто үгэдэггүй зантай.

Томитовтанай гэр бүлын байдалые, мүн тэдэнэй ажалдаа хойрогоор хандадагые «Кударинский» совхозой партийна организациин бюро хаража үзэһэн байгаа. Һүүлдэнь нэгэ бага заһарһан аад, мүнөө хуушан хэбтээ оронхой.

Мүнөө үедэ хэн тэдэниие номгоруулха гээшэб?

Жэргэмэл Дондукова.

...НОЙ ДЕЛЕГАДУУД ...Э БУСАЖА ЕРЭБЭ

... хуряаха талаар 18 ...лэгшэдһөө бүридэһэн ...хёо, 80 үдэрэй тур... ...һарлалга хэһэнэйнгээ ... хүдэлмэрилжэ оробо. ...уряаха асуудалай утаа ...олуулашагүй байһые ...хүдэлмэридэ хабаадаг... ..., Женевэдэ бусажа ...тай. Хюдалгата тер... ...ай һужэрхөөр аюул... хэсүү байдал бүхы ... түмэндэ мэнэ һаяхан ... Советскэ правитель... мэргэн, эрид шууд ...ай ашаар һүртэ аюул ... Гэбэшье буу зэбсэг ...удалай шиидхэгдээгүй ... дээрэ дахяад һүртэ ... тохёолдохогүй гэһэн ...гүй болоно. Энээниие ... ООН-ой Генеральна ...а буу зэбсэг бүгэдэ ...дөөр хуряаха тухай ... замда һаад түбэг ...нуудые зайсуулхын ... ойлголсохоор эрид ...хэ тухай 18 ороной ... бүридэһэн комитедтэ ...есси дээрэ дахяад за...

...нуудай нилээд ехэ ...ай хэрэг байхагүй. ...хилһэн үдэрһөө хой... ...лсээ баталха талаар ... хээгүй. Жэшээнь, ...дэ ниитээрээ, хүсэ... ...тухай договорой эхин ...айруулагдаа. «Буу ... түрүүшын шатада ...раалһан договорой» ...ын гурбан бүлэгые, ...радхаһан «догово... ...имүүдэй схемые» ...рнь зүбшэн хэлсэл...

Дэлхэй дээрэ буу зэбсэггүйгөөр ажаһууха

ТАБИГДАХА ЁҺООРООЛ ТАБИГДАҺАН АСУУДАЛ

Буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгэ юундэ хүргэжэ болохоб гэжэ ойлгодог зүб бодолтой хүнүүд энэ асуудалые угаа ехээр һанаагаа зобон табидаг байна. Карибска далай дээрэ тохёолдоһон бэрхэтэй хэсүү байдалай һүүлээр тэдэнэр бүри ехээр һанаагаа зобон тус асуудалые дахяад дабтана. Хоёр талын хараа бодолые дэлгэрэнгыгээр шэнжэлхэгүйбди. Баруун оронуудай хараа бодолые нэгэтэ бэшэ найруулан хэлэдэг, тус асуудалые һайнаар шэнжэлэн мэдэгшэдэй нэгэн бологшо Франциин дипломат Жюль Мок гэгшын хэлэһэн үгэнүүдые дурдая. Буу зэбсэг хуряаха замда тохёолдодог бэрхэшээлнүүдые «Кайе де ла репюблик» гэжэ журналда бэшэһэн статья соогоо шэнжэлхэдээ, асуудалда Советскэ Союзай болон Америкын Холбоото Штадуудай ямараар хандадаг байһые автор харуулһан байна:

«**Ородууд** хадаа буу зэбсэгэй бүгэдэ ниитээрээ хүсэдөөр хуряагдахые, тиигэжэ хүн зониие олоор хюдадаг зэбсэгүүдэй, томо буу зэбсэгүүдэй бүхы оронуудта хүсэдөөр усадхагдахые, сэрэгэй бүхы эмхи зургаануудые, мүн тусхай тоото, хүнгэн буу зэбсэгээр хангагдаһан полицейскэ хүсэнүүдые үлөөгөөд лэ, национальна арминуудые тараахые хүсэнэ.

Америкын хараа бодол ямар бэ гэхэдэ, буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха ябадал хараалнагүй, харин буу зэбсэг ээлжээ ээлжээгээр хуряаха, энэ талаар удаан сагай турша соо тэнсүү байха, буу зэбсэг хуряалгын хэм хэмжээе шатадань хинажа байха ябадал хараална» гэжэ тэрэ бэшэнэ.

Үнэндөөшье 18 ороной түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комитедэй хүдэлмэреэ эхилхэдэнь, Советскэ Союз договорой тодорхой проектые, уласхоорондын шанга хиналта тогтоон, буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха талаар хэмжээнүүдэй программые зүблөөндэ асарһан байгаа. Тиихэдэ америкынхид ямаршье дурадхалгүйгөөр, алга ерэһэн байха юм. Имагтал 34 хоногой үнгэрөөд байхада, апрелиин 18-да США-гай түлөөлэгшэ өөһэдынгөө дурадхалнуудые оруулаа һэн. Теэд энэнь договорой эсэсэй проект бэшэ, харин оройдоол «договорой гол дүримүүдэй схемэ» байһан юм.

МАНАЙ ҮЕ САГАЙ ГОЛ ЗОРИЛГО

Термоядерна дайнай аюулые зайсуулжа шадахаар бодото хэмжээнүүдые абалгаар буу зэбсэг хуряалгые эхилхэ хэрэгтэй. Уласхоорондын мүнөөнэй оршон байдалые болон сэрэгэй техникын хүгжэлтын хэмжээе бодолтойгоор хараада абаад байхада иимэ юумэ хэхэ шухала болоно. Энэ талаар хэмжээ абалгые унжагайруулжа болохогүй гэжэ Карибска далай дээрэ тохёолдоһон бэрхэтэй хэсүү байдал үшөө дахин гэршэлэн харуулжа үгөө.

Бүхы ядерна зэбсэг усадхаха, тэрэниие бүтээхээе болихо гээшэ энэ зорилго һайнаар шиидхэхэ арга олгохо байна. Гэбэшье иимэ шиидхэбэри абахаар бэлэн байһанаа баруун гүрэнүүд харуулаагүй. Тиимэһээ буу зэбсэг хуряалгын хоёрдохи шатада ядерна зэбсэг усадхаха, нэгэдэхи шатадань ядерна зэбсэг ошохо газартань хүргэхэ бүхы оньһо түхеэрэлгэнүүдые хүсэдөөр усадхаха гэжэ хараалһан договорой проектые Советскэ правительство дурадхаһан байгаа. Энэ хадаа ядерна зэбсэгтэй болоһон гүрэнүүдые өөһэдтөө бии байһан термоядерна зэбсэгүүдые хэрэглэхэ аргагүй болгохо, тиимэ болохолоороо, термоядерна добтолго хэхэ аюул зайсуулха байгаа бшуу.

Гэхэтэй хамта, Совет ороной энэ дурадхалые баруун гүрэнүүд буруушаадаг байна. Тэдэнэй дурадхаһан «Договорой гол дүримүүдэй схемэ» ядерна дайнай аюул зайсуулха ябадал оройдоошье хараалнагүй. Энэ схемэ хадаа нэгэдэхи шатада юрын түхэлэй хэдэ хэдэн буу зэбсэгүүдэй, тэрэ тоодо ядерна зэбсэг ошохо газартань хүргэхэ хэдэн оньһо түхеэрэлгэнүүдэй 30 процентые хороохо гэжэ хараалһан байха юм. Зүгөөр иимэ хэмжээн ядерна тулалдаае зайсуулжа шадахагүй байна. Юуб гэхэдэ ядерна зэбсэгтэй болоһон гүрэнүүдтэ иимэ зэбсэгүүдынь бүхы дээрээ, мүн тэдэниие ошохо газартань хүргэхэ оньһо түхеэрэлгэнүүдэй 70 процентнь үлэхэ байна.

Совет ороной дурадхалнууд ядерна зэбсэг хүсэдөөр усадхаха, тэрэшэлэн юрын буу зэбсэг хорооохо гэжэ харааланхай. Хэлсээ баталалгые хүнтэдхэхын тулада СССР хадаа юрын буу зэбсэг хорооохо гурим тухай США-гай дурадхалнуудые зүбшөөһэн байха юм. Танкнуудай, хуягта машинануудай, ядерна бэшэ артиллерийскэ түхеэрэлгэнүүдэй, юрын түхэл янзын бусад буу зэбсэгүүдэй 30 процент түрүүшын шатада усадхагдаха ёһотой гэжэ мүнөө СССР США хоёр үгээе ойлголсоо. Теэд ямар бэрхэшээл тохёолдоноб гэхэдэ, ядерна зэбсэг ошохо газартань хүргэхэ оньһо түхеэрэлгэнүүдэй 30 процентые хороохо хэрэгтэй гэжэ Баруун гүрэнүүд баадхадаг байха юм. Нэгэдэхи шатада буу зэбсэг хуряаха—ядерна дайнай аюул зайсуулха гол зорилго шиидхэлгэһээ арсаха ябадалда хүргэһэн эдэ эрилтэнүүд мухардалгада хүргөө. Энэ бэрхэшээлһээ гарахые эрмэлзэн, Советскэ правительство хадаа США СССР хоёртой зүбшэжэ тодорхойлогдоһон тусхай тоото түби хоорондын ракетэнүүдые, ракетэтэй тэмсэхэ ракетэнүүдые, «Газар—агаар» гэһэн ПВО-гой ракетэнүүдые өөһэдынгөө газар дээрэ үлөөхэ гэжэ өөрынгөө дурадхаһан договорой проектын табадахи статья хубилгахые зүбшөөгөө.

Үгээе ойлголсохын тулада Советскэ Союзай хэһэн шэнэ алхам баруун гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдые зарим зэргээр һонирхуулһан байна. Яба хээбэшье США-гай болон Англиин түлөөлэгшэд 18 ороной түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комитедэй забһарлалга хэһэнэй һүүлээрхи түрүүшын заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, ядерна зэбсэг ошохо газартань хүргэхэ оньһо түхеэрэлгэнүүдтэ хамаатай табадахи статья зүбшэн хэлсэлгые үргэлжэлүүлхээр бэлэн байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ.

Бусадай газар дээрэхи хариин сэрэгэй баазануудые усадхаха, тэдэ газарнуудһаа хариин бүхы сэрэгүүдые гаргаха гээшэ буу зэбсэг хуряалгын түрүүшын шатын шухалын шухала зорилго болоно. Энэ зорилго ядерна зэбсэг ошохо газартань хүргэхэ бүхы оньһо түхеэрэлгэнүүдые усадхалгатай холбоотой. Буу зэбсэг хуряаха талаар СССР США хоёрэй зүбшэжэ тогтооһон гол ёһонууд Генеральна Ассамблейгээр һайшаагдаһан юм. Энэ гол ёһоной үндэһөөр буу зэбсэг хуряалгын үедэ нэгэшье тала сэрэгэйнгээ хүсөөр ямар нэгэн зэргээр булюу байха ёһогүй юм. Түрүүшын шатада ядерна тулалдаанай һужэрхэ аргагүй болгохые эрмэлзэн, Советскэ Союз хадаа ядерна зэбсэг ошохо газартань хүргэхэ оньһо түхеэрэлгэнүүдые, тэрэ тоодо хүсэтэ глобальна ракетэнүүдые усадхалгаһаа түрүүшын шатые эхилхые зүбшөөһэн байха юм. Тиимэһээ СССР-ые, бусад социалис оронуудые тойруулан, бусадай газар дээрэ баруун гүрэнүүдэй байгуулһан сэрэгэй олон баазануудые усадхаха тухай Советскэ Союзай хэдэг эрилтэнүүд яһала үндэһэ баримтатай байна.

СССР-эй зүб зүйтэй эрилтые эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдэй олониитэ яһала ойлгодог.

Хиналтын асуудалаар гарадаг арсалдаанууд комитет мүн лэ дабажа гараха зэргэтэй. Тус асуудалые ондо ондоогоор ойлгодог байһан дээрэһээ эдэ арсалдаанууд нилээд ехэ байха юм. Энээндэ Советскэ Союзай хандалга яһала эли тодо гэбэл: буу зэбсэг хуряаха талаар хэмжээ ябуулгануудые зүбшэжэ тодорхойлхо, тэдэнэй дүүргэлтын хойноһоо нэгэн доро хиналта хэхэ тодорхой хэмжээнүүдые хараалха хэрэгтэй. Америкын «схемэ хадаа хиналтын буу зэбсэг хуряаха тодорхой хэмжээнүүдһээ таһархайгаар хаража үзэдэг, буу зэбсэг хуряалгын хойноһоо бэшэ, харин үлэһэн буу зэбсэгэй хойноһоо хиналта тогтоохые дурадхадаг юм. Нютаг нютагуудые шэлэн абажа шалгалта хэхэ гэдэг тухай Америкын эрилтэ ямар зорилготойб гэхэдэ, США-гай сэрэгэйхид Советскэ Союзай өөрыгөө хамгаалха шадабари тухай мэдээсэлнүүдые абаха тулада, тэрэнэй бүхы газарые шагаажа хараха аргатай болохые эрмэлзэнэ. Хиналтын асуудалда иимэр хандалгые СССР зүбшөөжэ шадахагүй байна. Тус асуудалаар ехэ бэрхэшээлнүүдые дабаха хэрэгтэй.

АЛИ АЛИ ТАЛЫН ҺАЙН ҺАЙХАН ХҮСЭЛ ЭРМЭЛЗЭЛГЭТЭЙ БАЙХА ГЭЭШЭ ХЭЛСЭЭ БАТАЛХА ЗАМ БОЛОЖО ҮГЭНЭ

18 ороной түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комитедэй өөрынгөө үмэнэ табигдажа байһан зорилгые дүүргэжэ шадахын тулада һайн һайхан хүсэл эрмэлзэлгэтэй байха, али алинайнгаа хүлеэн абахаар шиидхэбэри абахые үнэн зүрхэнһөө эрмэлзэхэ гээшэ мүнөө хэзээ хэзээнэйхиһээ шухала болоод байна. Комитедэй урда тээнь хэһэн хүдэлмэриин бүхы шатануудта СССР хадаа баруун гүрэнүүдэй хүсэл эрмэлзэлгые анхаралдаа абалсадаг байгаа.

Буу зэбсэг хуряалгын түрүүшын шатада бэелүүлэгдэхэ хэмжээнүүдые зүбшэжэ хараалха хэрэгые үгээе ойлголсохо, талаар СССР-эй хэһэн бүхы алхамууд нилээд ехээр хүнгэдхэжэ үгэхэ байна. Арсалдаануудые зайсуулхаар мүн лэ имэ бэлэн байхые, дэлхэй дээрэхи бүхы хүнүүдэй найдамтайгаар, ехээр хүлеэжэ байһанай ёһоор буу зэбсэг бүтэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха тухай договор баталха хэрэгые урагшатайгаар дабшуулха хойшолуулашагүй шухала болоод байһые мүн имээр ойлгохыень баруун гүрэнүүдһээ арадууд мүнөө хүлеэжэ байна.

Я. МАЗОР.
(ТАСС).

Даши-Даба МУНКУЕВ.

(„Залуу хүнэй дэбтэр" гэжэ повестьһоо хэһэг)

…Жаргал найдуулжа
шэртээшье һаа,
Зосоохиим нюдэдш
сэлмээхэ аал?..

М. Ю. ЛЕРМОНТОВ.

Бухы хүнүүд хабартаа дурлашаһан байдаг… Харин би үбэл, январь һарын янтинама нэгэ үдэшэ дурлашаһан хүм. Тиигээд… Захаһаань хөөрэһүү даа. Тэрэ үедэ би Курильска аралнуудай нэгэн—Итурун арал дээрэ алба хэжэ байгааб. Ямар частьда, ямар үүргэ дүүргэдэг байһанаа хэлэхэгүйб—сэрэгэй нюуса.

Амаралтын үдэр һэн. Үдэшын долоон сагта би ээлжээтэ даабариһаа ерээд, яаралтайгаар бэеэ заһажа оробоб. Увольненидэ ошохо ёһотой байгааб. Увольненидэ ошоһон хүнүүдэй тэмдэглэдэг дэбтэртэ тараа ябууд табижархёод, найман саг болоходо байхада казармаһаа гүйдэлөөрөө шахуу гарабаб.

Далай тээһээ үлеэһэн һалхин нялдангир хүндэ саһан һүүлээрээ гам хайрагүйгөөр нюур шабхадана. Яяр яндан уларилтай олтирог даа!

Тиигэбэшье сэлмэг үедэ эндэхиин үглөө хэлэшэгүй гоё! Нэн түрүүн далайн бүхэгэр нюрган дээгүүр сухалтай долгидой буурал толгойе эльбэһээр, улаан зурлаа-туяа харбан гаража ерээд, далайн гэрэл нэлэнхыһээ халгажа, дүтын орьёл гүбээнүүдэй малаан халзан духануудые тулаад тогтошохо.

Тиигээд, уданшьегүй, наран өөрөө гал улаан юумэ далайн хатан-хаан шэнги яларһаар үндын гаража ерэхэ. Ёһотойл үльгэр соохи үзэгдэл шэнги… Теэд, таанар, эндэхи хүнүүд дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэ эгээл түрүүлэн үтлөөнэй нарые угтадаг юм гэжэ бү мартагты…

Һалхинай хүсэн нилээд һуларбашье, харин саһан бүрил үдхэрэн бадхашаба. Би хүзүү хоолойгоо болохо зэргээрнь шинелиингээ захаар боогоод, нюураа халхалаад, урагшаа бухан зүдхэнэб. Гэдэргээ ошохо огтошье дурамни үгы байгаа. Кинотеатрта гашуудалта дуран тухай тад һөөргэ нэрэтэй кино гаража байба. Үдэрэй сеансда ороһон золтойшуул тэрэниие ехэл магтаа. Мүн бишье инаг дуран тухай кино хараха, һайн сэдьхэлээр һанаа алдаха дуратай хүмби.

Зүрхэжэл ябанаб.

Кинотеатр хүрэтэр үшөөл холо—модо шахуу. Һалхиншье намдаба. Ухайш даа!

Намдуухан гүбээдэ хүрэжэ ерэбэб. Сэлмэг үдэшэ энэ гүбээ дээрэ шаг шууяан боложо байдаг һэн. Бяшье сүлөөтэй сагтаа эндэ санаар һолжордог, болхи, мэргэжэлгүй дээрэһээ басагадые хүхеэн, тэдэнэй шэнхинэмэ энеэдэн доро нэгэнтэ бэшэ саһа үмхэн тарайдаг һэм.

«Ай, ай даа! Талын хүбүүн! Ай, казах!»—тэжэ шолмонууд намайе наада хараха.

Казах бэшэ хүмби, буряад гээшэб гэжэ тэдэнэртэ хэдышье хэлэхэдэм, ойлгожо үгэхэгүй, мүнөөхил казагаа дабтаад лэ байха…

Мүнөө эндэ хэншье үгы. Аг-шэг. Байтараа саһаншье аалида аалидаһаар намдашаба. Би нойтон нюураа эльбэн, ойр зуура амяа дараха гэжэ зогсобоб.

Тойроод жэгтэй сэмсэгэрхэн, һонорхон. Далай хүнхинэнэ. Хаанашьеб нохой утаар улин хусана…

— Эй, ши, харалган!

Би сошоһондоо аһааха гэжэ байһан тамхи зуруул хоёроо гарһаа алдажархёод, абяанай гараһан зүг тээшэ зэбүүрхэн харабаб. Хараһаар байтарни намһаа табан алхамай газарта байһан бүрэгэр хара юумэн гэнтэ хүдэлөөд, аалиханаар ёолохо абяан соностобол даа!

Энэ үедэ дүүрэн һара үүлэнэй саанаһаа бултайжа, тойроод гансата уужам, зэнхэгэр болошоно.

Би дуутарһан обоохойдо дүтэлжэ ошоод, тонгойн харахадаа, гайхахынгаа ехэдэ амаа ангайлган зогсошоо һэм. Урдамни, бамбагар саһан нэмэргэтэй басаган саһан үбдэгөө саһан гарнуудаараа тэбэрихэй һуужа байгаа! Бурхан зүг! Ёһотойл саһан хатан! Гансал мүшэд шэнги хоёр ехэ нюдэдынь саһан нидхэнүүд дороһоо хүйтөөр, шоггтойгоор сабшанад.

— Юундэ амаа заабайса ангайлгаад байшабаш? Би эндэ үйлэ гайда дайрагдашоод, аяар часһаа үлүү саг соо һуужа байнаб,—гэжэ хатан-хаамни намайе бүдүүлигээр угтаба гээшэ.

— Теэд ши эндэ юу хэжэ һууна гээшэбши?

— Үхэжэ байнаб,— гэжэ тэрэмни харюусаба.

Теэд, үхэжэ байгшад иимээр дуугардаггүй. Харин залуухан сээжын оёорһоо гаража байһан таатайхан, зөөлэхэн хоолой һэн.

Би энеэжэрхибэб. Энеэдэтэй басаган!

— Ши, шара шубуун, гогоножо байнхаар, намда туһалаа һааш… м-м-м-м! — гээд ёолошоно.

— Хүйтэ абашоо гүш даа? — гэжэ би шадаха зэргээрээ хоолойгоо аалидхан асуубаб.

— Эрьюу! — гээд тэрэ урдаһаам миисгэйнхи шэнги нюдэнүүдээрээ ялаганаба.— Хүйтэ абаа бэшэб, харин хүлөө хухалжархёоб!

— Пэ-э, хухаршоо гэжэ гү? Теэд, хайшан гэжэ?

Тэрэнэй һэнгэргүй харюуда саагуураа гомдоошье һаа, ээлүүдгүй хайрлабаб.

— Ме-е,— гэжэ тэрэ хэлээ харуулан дууряаба.—Санаар һолжоржо ябатараа, шулуу мүр… Мм-м!..

Би хүл дээрээ һүрэн бодошобоб. «Ямар һэшхэлгүй, бүдүүлиг золигбши,—гэжэ хоролхон бодоноб. — Намтай дайралдаһандаа баярлажа, хүзүүем тэбэрихын орондо, үшөө хүүе дууряажа, үбэштэйржэ байнал! Ябахамни. Үлэ эндээ. Үгышье һаа, өөрынгөө хухархай хүлнүүдээр ябаад арилхадаш болохо!..»

Сагаа харабаб: у-у, хоригүй юһэ!

— Юундэ бодошобош? Үргэ намайе. Би хүлөөрөө ябажа шадахагүй байнаб,— гэжэ тэрэ булайгаар захирба.— Бээрэшооб. Бр-р-р!

— Хүлдыш теэд… Намда юуштэб?—гэжэ би бүрил сухалданаб. Тиигээд, эрьеэд арилшаха гэхэдээ, шадабагүйб.

Яажа болохоб?

— А-а,— гэжэ басаган жэгтэйгээр хоолойгоо эржэгэнүүлэн дуугарба.— Имэбшии? Арил эндэһээ! Арил, гэнэб! Зай! — гээд уйлашаба. Аргааханаар уйлана. Бишыхан хүүгэдтэл һугшаран байжа, ехэл хайратайгаар, мүрэнүүдээ татагануулан…

Би юушье хэлэнгүй, басагые сүмөөхэнөөр гар дээрээ үргэбэб. Ягаа хүнгэн юм? Нюдэ руунь һэмээхэн шэртэнэб. Томо томо нёлбоһод һарын гэрэлһээ мүнгэлиг сагаан хасар дээгүүрнь һабиржал байба.

—Басаган, ши дуулана гүш, намайе? Хүлисэ, хэшээ. Зай гү? Хүлисыш даа, а? Би зэмэтэйб. Бү уйла… Э-э, муул даа… Намайе хараахадашни, сохиходошнишье болохо… Дуулана гүш? Теэд, хайшаа ябахабибди, а?

Тэрэ уйлахаяа намдабашье, үшөөл һугшарһаар…

Би арбаад алхам хээд, эсэшэбэб. Тиибэшье үбдэгсөө саһан соогуур махан галгижал ябанаб.

Уданшьегүй хоюулан дахинаа хэрэлдэшэбэбди.

— Ойе, ойе, ойе! — гээд тэрэмни гэнтэ орилшобо,— гараа хухармар, аятайгаар ябыш!

— Эсэшоолби даа,— гэжэ уруу дуруугаар би гүбэрнэб.

— Теэд, амархаш яагааб?

— Яаранаб!

— Яараа һаа, арилхадаш болохо,— гэбэл даа!

Бишье тэсэбэгүйб.

— Арилхаб! Дуулалши, мэнэ гэһээр шииганахаа намдаагүй һааш, эндэшни тэһэ хаяжархёод, арилхаб! Үзөөрэй!

— Бү үбэштэйр, бү үбэштэйр,— гэжэ байгаад тэрэ намайе аргаахаар хорино,— ехээр бү хала, нүхэр солдат.

Амархаа зогсобобди. Тэрэ үбдэһэндөө гү, али юундэб даа, уралаа жэмысэ зуужархёод, өөдөө хараад хэбтэшэбэ. Би тэрэниие хёлойн харанаб. Хүбхигар сагаан нюур дээгүүрнь үүлэнһээ унаһан һүүдэр һолжорон гарана.

«Сэбэрхэн!» — гэжэ би, юундэшьеб айдаһаа хүрэн, бодоноб.

— Дуулалши,— гээд басаган хамсыһаамни угзарба.— Хэн гэжэ нэрэтэй хүмши? Жаргал? Һонин нэрэ байна… А би Вера гээшэб.

Вера урдаһаам хараба.

— Ши хүниие юундэ ониишотороо хараад һаланагүйбши? — гээд Вера гоёор энеэбхилбэ.— Сэбэр бэзэб? А?

— Тиимэ, сэбэр байнаш! — гэжэ би зүрхөө түшэгэнүүлэн харюусабаб.

Вера дахин өөдөө хараба. Тэнһэ, огторгойдо, юугээ бэдэрнэб?

— Таанад, эрэшүүл, булта иимэт, — гэжэ тэрэ аалиханаар, гунигтайгаар хэлэбэ,— булта иимэт. Гансал сэбэрхэн нюурнуудые бэдэрдэгтэ… Мүн бидэшье баһа….

Би тээлмэрдэшоод, абяагүй һуубаб. Юун тухай хөөрэхэ гээшэб? Иигээд абяагүй байхада, аягүйшье шэнги. Али хамаашьегүй юм гү даа… Шүдхэр мэдээб. Хажуудамни басаган… Басаган! Амилхыень дууланаб. Тэрэм һанаа алдана…. Үнжэгэн лэ амитад байна даа, басагад гээшэ! Эрэшүүл энээниие ойлгодог гээшэ гү? Юун балтаһаа ойлгохонь һэм даа, иимэхэн үнжэгэн амитадые хайрлахагүй — архи ууха, шалиха. Үнгэрхэдөө наншаха… Эһ-һээ!

— Жаргал, юумэ хөөрыш даа,— гэжэ Вера гуйба.

— Вера, би оройдоошье хөөрэжэ шададаггүй хүмби.

— Хэлэгүй хүн гүш?

— Хэлэн байгаа юм ааб даа, теэд…

— Тиигээд?

— А?

— А-а…,— гээд намайе тэрэ дууряаба.

— Вера, намайе итэрээ бү наада бариш даа…

— Ү-ү, зай, болёоб даа, мухамни,— Вера хүйтэн альгаараа нюурыем эльбэжэ оробо.— Муулуулжархиба гүб даа, аабагараа? Ү-ү, зай, зай…

Минии досоо юуншьеб тэһэ һүрэшэһэндэл болобо. Харыш энэ… Банзалаа… Һүрхэйтэжэ байнал!

— Гараа аба! Али…— гээд би эрхирбэб.

— Али?

— Бута мушхажархихаб…

Вера энеэдэндээ хахан сасан, оболзон хэбтэнэ. Энэнь намайе бүрил гааруулна. Вера энеэжэл байна. Тиигээд:

— Ха! Ха! Ха! Ха! Ямар энеэдэтэй хүбүүн гээшэб… Э-э, солдадхан… Басагадтай иигэжэ зугаалдаг юм аал… О-ёо-ёо, эжымни, үхэлэйб… Хи! Хи! — гэжэ байжа энеэдэн соогуураа үгэлнэ.

Тойроод саб сагаан. Хонгёо. Холо хүрэтэр харагдана.

Олон олон хада уулануудай саана, олон олон уһа мүрэнүүдэй саана, холын холо хонгор һайхан Буряад оромни манаран, сэнхиин дууража байна ёһотой даа. Мүнөө, мүнөөл, үедэ, залуушуул гоё һайхан хубсаһаа үмдэнхэй, үйлсөөр исалан, энеэлдэн, дурлалсан, таалалдан ябана гээбы даа. Харин би эндэ… Үглөөдэр, нүгөөдэр, саадэр эндээ, эндээл байхаб, Мүнөөхил «Стой!», «Смирно!». Мүнөөхил «Тревогонууд…». Тиимэ.

Эдир наһамни эндэ тэндэ, һургуулиин партанууд дээгүүр, теоремэнүүд соогуур зүүдэн шэнгеэр, дуун шэнгеэр зэдэлэн, таран үнгэршоо… Хайлашоо…

Мүнөө алталиг үһэтэй, саһандал сагаан шарайтайород басаган хажуудамни һууна. Ута һорьмоһодынь амисхалһаань сэнтэшэнхэй. Намда айдаһатай, түгшүүрилтэй… Тэрэ энеэнэгүй. Би сухалданагүйб. Гайхалтай…

— Жаргал, ши намайе хүлисэ. Зай гү?

— Хамаагүй, хамаагүй… Вера… хамаагүй…

Вера үбдэг дээрэм толгойгоо табяад хэбтэнэ.

Уралхануудынь халта нээгдэнхэй… Уряалнашье хэбэртэй…

— Ши дурлажа үзөө һэн гүш?— гээд Вера юундэшьеб нюдөө анин асууба. Би дээрэһээнь уруу хараад байнаб. Нюдэн доронь сэлсэгэр дуһалнууд. Хэбэрынь, саһанай үрхирүүдэһэн хайлаа ёһотой даа.

— Үгы… үгы. Үзөө һэн хаб.

Вера нюдөө нээбэ.

— Аа, мүнөө?

— Юу мүнөө? — би ойлгобогүйб.

— Бэшэлсэдэг гүт? — гэжэ Вера байд гээд асууба.

— Үгы. Тэрэшни хадамда гарашоо юм,—гэжэ би хараал хэлэһэн шэнгеэр шэбэнэбэб,— ойлгоно гүш, өөрһөө аяар хори наһаар аха хүнэй, һамгаяа үхүүлһэн подполковнигой һамган болонхой. Теэд өөрөө оройдоол арбан наймахантай ха юм!

— Үбэштэйрһэн лэ үхин байна даа, — гээд Вера дороһоом өөдэ харамсаараа, нюурыем сорьён хэлэбэ. —Мүнгэндэнь дурлашоо ёһотой…

— Тиимэл ааб даа! — гэжэ би шангаар дуугаржархибаб.

Вера гэнтэ энеэшэбэ.. Би залд гэбэб.

— Вера,— гээд би шэбэнэнэб,— Вера… Тэрэшни муу басаган, ойлгоно гүш? Фу! Би тэрээнтэй нэгэшье үгэ хэлсэжэ үзөөгүйб. Миин лэ холоһоо харасаараа, зүрхөөрөө дурладаг һэм. Вера, би-и… ойлгоно гүш… Юушье мэдэхэгүйб… Ойлгсно гүш, юушье… Иигэжэ… басагадтай зэргэлээд һуужа үзөөгүйб. Хэнтэйшье, хэзээдэшье, Вера…

— Хамаагүй, Жаргал, үшөө үрдихэ байхаш,— гээд Вера баһал шэбэнэбэ,— мүнгэтэйл һаа, ямаршье басагадай тархи эрьюулнэ бэзэш…

— Вера, хэшээжэ, бү шоглыш даа.

— Хм… Солдат лэ байнаш даа. Үшөө маниие хамгаалха гэжэ мүрэдөө погон зүүгээд ябахаш. Хажуудашни басаган… Харин ши мүнгэн тухай…— Вера һанаа алдан, абяагүй болобо. Аманһаань уурал гарана. Нюдэдынь шэб аняатай. Бүхы бэень шэшэрнэ. Баарһамни, даарашоо ёһотой даа…

— Вера,—гэжэ хэлэхэдээ, би өөрынгөө хоолой танибагүйб. Тиигээд… тиигээд… зүрхэмни шахардуу түргөөр сохилшобо.

— Вера,— гээд дабтабаб,— ши… ши дурлажа үзөө һэн гүш?

— Үгы. Маяковскиһоо бэшэ хүндэ дурлажа үзөөгүйб…

— Нээрээ гү?! — би һанаа алдаад, энеэжэрхибэб.

— Юундэ энеэнэ гээшэбши? — гээд Вера урдаһаам гайхангяар хараба. Ухаагаа төөриһэн хүниие иигэжэ харадаг.

— Вера! — гээд би ооглобоб,— Вера, би баһа Маяковскидо дуратайлби.

Вера намда дулаанаар энеэбхилэн харюусаба. Гоёор энеэбхилнэ. Гансал Вера иимээр энеэбхилжэ шадаха. Ондоо хэншье!.. Вера Маяковскидо дуратай!..

Хүндөөр үбшэлхэ дуран гэнтэ намда хүрэшэбэ. Мэнэ гэһээр. Эндээ, саһан дээрэ. Тиимэшье хүндөөр бэшэ, мүн тиимэшье хүнгэнөөр бэшэ, гансал үхэхэгүйгөөр. Юундэ би үхэхэмни гээшэб?

Үй гашуудалта нюдөөрөө энэ одо мүшэтэ огторгойе һүүлшынхеэ шэртэн, ами наһантаяа, хамаг юртэмсэтэеэ хахасажа байһан хүн шэнги ехэл хайратай юумэ хэбтэхэ һэм.

Тиигээд би иигэжэ хэлэхэ һэм. Зорёон хэлэхэ һэм:

— Энэ огторгой доро, энэ дэлхэй дээрэ амиды мэндэ ябаха гээшэ ямар ехэ жаргал бэ! Вера, удаан удаан жаргалтай ябаарай даа! Бишни…»

Вера яаха һэн ааб?

— Хүлни яһала һайн болошобо. Оройдоошье үбдэнэгүй. Гэрни эндэ дүтэхэн. Зай, һайн даа,— гээд Вера мүрэ дээрэм гараа табиба,—баяртай, Жаргал!

—Теэд, Вера хэзээ уулзахабибди?

Намда гэнтэ уйдхартай болошобо.

— Мэдэнэгүйб,—гэжэ тэрэм буруу харан хэлэбэ, — уулзаадшье яахамнайб даа…

— Юундэ? — гээд би ооглобоб,— юундэ? Юундэ?

— Би даарашооб…— гэжэ Вера хэлээд, хүл дээрээ бодобо.

…Тэрээнһээ хойшо тэбхэр һара үнгэрөөд байхада би Верэтэй уулзаа һэм. Тэрэниие авиациин майор хүтэлөөд ябаа һэн.

— Сайн, Вера! Амарые хүсэнэб! — гээд, майорые сэрэгэй ёһоор мэндэшэлбэб.

— Сайн, Жаргал! — гээд Вера гараа намда һарбайба,— Коля, энэл даа, минии абарагша бурхан!

Майор үргэнөөр энеэбхилэн, гарыем шангаар баряад, хэлэбэ:

— Һайн даа! Би Верын үбгэниинь гээшэб…

Тэрэ үшөө олон юумэ хэлээ һэн, теэд би юушье ойлгоогүйб, дуулаашьегүйб. Тэдэнэр саашалбад. Майор тонгойн тонгойн Верэдээ юумэ хэлэнэ хэбэртэй. Вера энеэнэ.

Би зогсожол байбаб.

Жэгтэй аалин. Гансал Верын энеэдэн соностоно. Энеэнэ, энеэнэ. Юундэ энеэнэб? Би энэ энеэдые дуулахагүйн тула хоёр альгаараа шэхээ таглаад гэдэргээ, часть руугаа гүйжэрхибэб.

Гүйнэб, гүйнэб…

Капитализмын оронуудтахи ангиин байлдаанууд

1130 МЯНГАН ХҮН ЗАБАСТОВКОДО ХАБААДАБА

ВАШИНГТОН. Ажалшадай министерствын мэдээнэй ёһоор, энэ жэлэй юһэн һарын турша соо Холбоото Штадуудта 3111 забастовконууд боложо, тэдээндэ 1130 мянган хүн хабаадалсаба.

РИМЭЙ БАРИЛГАШАД ТЭМСЭНЭ

РИМ. Забастовко хэжэ байһан Италиин ниислэлэй барилгын хүдэлмэришэд эзэдэйнгээ эбсэшэгүй хэдэр байлгые болон полициин зэрлит ааша гаргалгые буруушаажа, баһа дахин үйлсэдэ гарабад. Ноябриин 27-до Порта-Сан-Паоло талмай дээрэ олон мянган барилгашадай хабаадалгатай митинг болобо, тэрэ митинг дээрэ Римдэхи ажалай палатын секретарь Джунти үгэ хэлэбэ. Юумэнэй үнэ сэнгэй ходо дээшээ боложо байһан үедэ өөрынгөө материальна байдалые һайжаруулхын түлөө тэмсэжэ байһан барилгашадай зүб тэмсэлые ниислэлэй бүхы ажалшад дэмжэнэ гэжэ Джунти тэмдэглэбэ. Үнгэрэгшэ неделиин һүүлдэ забастовко хэгшэдтэ эсэргүүгээр буу зэбсэгээ хэрэглэһэн полициин зэрлиг аашые гутамшагта ябадал гэжэ нэрлэбэ.

Митингдэ хабаадагшад хадаа забастовко хэгшэдтэ эсэргүүгээр полициие тухиран табигшадые хэһээхэ эрилтэ табяад, барилгын томо томо компаниинуудай эзэдэй буулта хээгүй сагтань тэмсэлээ болюулхагүйбди гэжэ мэдүүлбэ.

БРАЗИЛИИН МОРЯГУУД ЗАБАСТОВКО ХЭБЭ

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРЭ. Бразилида худалдаа наймаанай болон пассажирска суднануудай морягуудай бүгэдэ ниитын забастовко эхилбэ. Хүлһэ салин нэмэхые болон бусад эрилтэнүүдээ хангуулхын тулада ноябриин 20-һоо эхилжэ забастовко хэһэн Рио-де-Жанейрэ болон Нитероеын, судоверфьнүүдэй 18 мянган хүдэлмэришэдтэй ами нэгэн байһанаа мэдүүлэн энэ забастовко эхилбэ.

ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ ИЛАЛТА

ЛОНДОН. Англиин түмэр замуудай мэдэлдэ байһан портнуудай 6 мянга шахуу хүдэлмэришэд хүлһэ салингаа 6 процентээр дээшэнь болгуулжа шадаба. Түмэр замайхидай национальна профсоюз Британиин транспортна комисси хоёрой хоорондо энэ асуудал тушаа хэлсээн мүнөө хэгдэбэ. (ТАСС).

АЛМАЗААР БАЯН ЯХАДАЙХИД АЛЬГАА ТАШАНА

Гүрэнэй Буряадай хатарай ба дуунай ансамбль Яхадай республикаар буряад арадайнгаа дуу, хатарые харуулжа ябаһаар һараһаа дээшэ боложо байна.

Бэлигтэй ансамблиин коллектив Алданай алташадта, Сангариин шахтёрнуудта, Якутск болон Вилюйск хотонуудай ажалшадта буряад арадайнгаа хатар, дуу харуулжа, мэргэжэл шадабаритайгаа танилсуулаа.

Манай ансамблиин лэ ябаһан газарта аха дүүгэй баяраар угтажа, альга ташалган ба «бис» хашхараан таһарнагүй.

Агуухэ Октябриин 45 жэлэй ойн һайндэртэ Яхадай театр соо хамтарһан ех… церт харуулаа.

Буряадай габьяата а… нар Е. Егоров, В. Ту… М. Санжиев, Ц. Бадм… Чайванэ, залуу дуушад… дынеев, Б-Х. Дашиева… хатаршад Ю. Бельков,… Матоворов, В. Цыре… гэгшэд ехэ һайнаар на… нэрьемэ альга ташалг… тагдаа бэлэй.

Һүүлээрнь «Хани ну… үдэшэдэ» манай артис… баадажа, буряад, яха… ёохор, дуунуудые ш… бэрхээр гүйсэдхөө һэ…

Ансамблиин артист… кара, Нюрба, Мирный… городуудта концерт ха… түрэл нютагаа декабр… до бусаха юм.

С-Н. Бал…

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Б… хатар гүйсэдхэгшэд: Ойунскиин нэрэмжэтэ … драмын театрай баледэй… Е. Степанова, Берлиндэ… бүхэдэлхэйн фестивалии… Буряадай АССР-эй габь… тист Ц. Бадмаев.

А. ШЕСТАКОВО…

ХИЛЫН САА НАҺАА

Роквилл городогтохи худалдаа наймаанай центртэ А. И. Микоян хүрэбэ

ВАШИНГТОН, декабриин 1. ТАСС-ай корреспондент М. Сагателян иигэжэ дамжуулна:

Вашингтонтой хүршэ Роквилл городогто (Мэриленд штат) һаяхан нээгдэһэн худалдаа наймаанай мүнөө үеын томо центртэ үсэгэлдэр үдын хойно А. И. Микоян хүрөө. Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй болон үргэн хэрэглэлэй эд бараанай розничо худалдаа наймаа эрхилдэг Америкын «Джайант» гэжэ томо фирмэдэ энэ центр хамаатай юм.

Роквилл городогтохи худалдаа наймаанай центр машинануудай байдаг газартай хамта 16 гектар талмай эзэлнэ. Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй, промышленна эд бараанай магазинуудһаа, тэрэшэлэн хүн зониие ажаһуудалай талаар хангадаг пунктнуудһаа—химическэ аргаар хубсаһа сэбэрлэдэг, хубсаһа болон гутал хадхадаг, хубсаһа угаадаг газарнуудһаа, парикмахерскһаа, жэжэ заһабари хэдэг гаражтай, автомобиль угаадаг газартай аад, бензин үгэдэг станциһаа энэ центр бүридэнэ. Эдэ бүгэдэ нэгэн хушалта доро баригданхай. Худалдаа наймаанай тус центртэ хүдэлдэг долоон зуу шахуу хүн хоёр зуу мянга шахуу хүниие хангажа шадаха байна. Эд бараа хүнүүдэй өөһэдөө абадаг арга эндэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

А. И. Микоян худалдаа наймаанай центртэ час шахуу саг соо байхадаа, хүнүүдые хангадаг гуримтай, эдеэ хоолой зүйл болон эд бараа асаралгатай, багсалалгатай анхаралтайгаар танилсаа, наймаа хэгшэдтэй, эд хэрэглэгшэдтэй хөөрэлдөө.

Америкынхид А. И. Микояниие хани халуунаар угтаа, тэдэнэй нилээн олониинь гарыень бариһан байна. Центрэй аптекерскэ таһагай хүдэлмэрилэгшэ Аллен Шерман, мяханай таһагай наймаашан Ник Гетт, бусад наймаашад, центртэ ороһон хэдэн арбаад хүнүүд совет айлшанда хандажа, амжалта туйлахыень, золтойгоор, элүүр энхээр ажаһуухыень тэрээндэ хүсөө.

«Джайант» фирмын директорнүүдэй нэгэн Микоянтай суг ябалсахадаа, манай центртэ ороһондотнай бидэнэр баясанабди гэжэ хэлээ.

А. И. Микоянай хүндэлэлдэ зорюулагдажа үдэшын сайлалга болобо

ВАШИНГТОН, декабриин 1. (ТАСС). США-гай Дотоодын хэрэгүүдэй министр С. Юдолл Америкын энергетигүүдэй делегациие толгойлон, энэ оной зун Советскэ Союзда ерээ һэн. Тэрэ манай орон соогуур аяншалхадаа, советскэ хэдэн электростанцинуудта хүрэһэн байгаа.

С. Юдолл Москвада Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущевтой, мүн А. И. Микоянтай уулзаа һэн. Вашингтондо бусаад үгэ хэлэхэдээ, Совет ороной энергетикын туйлалтануудта С. Юдолл үндэр сэгнэлтэ үгэһэн байха юм.

А. И. Микоянай Вашингтондо ерээд байһые хэрэглэн, С. Юдолл Советскэ Союзда хүндэтэйгөөр угтагдаһандаа харюусаха гэжэ шиидэһэн байна. Тиин А. И. Микояниие, СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрыниние һамгантайнь гэртээ ерэхыень үсэгэлдэр үдэшэ уряа. США-гай юстициин министр Роберт Кеннеди, США-гай гүрэнэй секретариин орлогшо Дж. Болл, президентын дэргэдэхи экономическа соведэй түрүүлэгшэ У. Хеллер, «Нью-Йорк таймс» гэжэ газетые гаргагша О. Дрейфус сайлалга дээрэ байлсаа.

Сайлалга хани халуун оршон байдалда үнгэрөө, сугларгшадай һонирхоһон элдэб темэнүүдээр хөөрэлдөөн болоо.

А. И. Микоян түрэл ороноо бусахаяа ниидэн гараба

ВАШИНГТОН, декабриин 1. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян Москва бусахаяа мүнөөдэр нютагай сагаар үглөөнэй 10 час 15 минутада (Москвагай сагаар 18 час 15 минутада) ниидэн гараба.

США-гай гүрэнэй секретариин тусхай туһалагша Л. Томпсон, США-гай гүрэнэй департаментын протокольно таһагые даагшын орлогшо Тонес, СССР-һээ Холбоото Штадуудта байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин, советскэ посольствын хүдэлмэрилэгшэд, социалис оронуудһаа Вашингтондо байдаг дипломатическа зургаануудые толгойлогшонор, Америкын хэблэлэй, радио болон телевидениин түлөөлэгшэд А. И. Микояниие мордохуулхын тулада Эндрюс гэжэ агаарай-сэрэгэй баазада ерээ.

Чжоу Энь-лай Н… бэшэг эльгээб…

ПЕКИН, декабриин 1. … Хамтынгаа оролдолгоор … оршон байдалые саашадань… жаруулгада туһалхын… жээ абахыень Индиин пр… ствые КНР-эй правительст… һан байна. Хитад Инди хо… хилэ дээрэһээ Хитадай хил… лай отрядуудые сухар… эхилхэһээ хоёр үдэр урид… 28-да Индиин премьер-ми… рудэ КНР-эй Гүрэнэй Со… мьер Чжоу Энь-лайн эльгэ… соо иигэжэ уряалагдаһан…

Хилэ тухай асуудалаар… арсалдаануудые хэлсээ … суулха шухала байһан ту… Энь-лай хэлэһэн байна. … бодотоор хинажа байһан … һээ Хитадай отрядуудые … һаа 20 километр гэдэргэ… рюулһан ушар хилэ дээр… арсалдаа тулалдаанай гар… суулха гэжэ найдахын ар… ажаглалта хэхэ зуураа, Ч… лай хадаа тодорхой асуу… байра дээрэнь ошожо зүй… хын тулада түлөөлэгшэд… дурадхаһан байна. Синь… ствын дамжуулһан энэ б… ража үзэхэдэ, хоёр тал… хүсэнүүдые гэдэргэнь су… демилитаризованно зоно… хиналтын постнуудые би… пленьдэ абтаһан сэрэгэй … бусаахаа талаар хэмжээ… даһан тодорхой асуудал… до ороно. Эдэ түлөөлэгша… гын урагшатай байгаа … дээрэхи арсалдаануудые … шиидхэхын тулада Хитад … хэлсээ хэжэ эхилхэ арга…

«Хитадай правительств… рүүшын алхам хээ, тайлб… лэбэл, буудалгые зогсоо… хоёрдохи алхам хэхэ, … хэлэбэл, сэрэгүүдые сух… лэдхэл хээ байна. Инди… тельство энээндэ анх… хандажа, мүн лэ иимэ ха… абаха бээ гэжэ би найд… Чжоу Энь-лай түгэсхэлэ…

Тобшо һонинууд

Урда Иргатта газар уһалха хүдэлмэридэ техническэ туһаламжа үзүүлхэ хэрэгые эрхилхэ түрүүшын бүлэг совет мэргэжэлтэд Иргатта ерэбэ.

* *
*

Исландиин нэгэдэмэл социалис партиин XIII съезд хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Энэ съезд социализм тээшэ Исландиин ябаха зам тухай, политическэ байдал тухай, профсоюзна хүдэлөөн тухай, партиин уставай хубилалтанууд тухай болон бусад резолюци баталан абаба. Мүн хүтэлбэрилхы органууд һунгагдаба. Партиин түрүүлэгшээр Эйнар Олгейрссон нэгэн дуугаар дахинаа һунгагдаба.

* * *

КПЧ-гэй XII съездэ зорюулагдаһан мүнөөнэй уран зурагай искусствын выставкэ Прагада нээгдэбэ. (ТАСС).

Редакт…
Ц. Ц. ЦИБУ…

СОНОСХОЛ

«Байгал журналай дэргэдэхи үхибүүдтэ зорюулһан «… ГАЙ гэжэ номдо захил эхилбэ.

ТЭРЭ ДЭБТЭР СОО:

Буряадай, Москвагай, Ленинградай уран зохёолшодой … зорюулһан эрхим зохёолнууд;

Дурана зүгэй орон уласуудай бэшээшэдэй зохёолнууд…
Арадай үльгэр, таабари, оньһон үгэнүүд;
Үхибүүдэй өөһэдынь зохёолнууд хэблэгдэхэ.
Мүн элдэб нонкурснууд эмхидхэгдэхэ.

Тус ном жэлдээ зургаа дахин гараха юм. Захиха үн… ЖЭЛДЭЭ 60 МҮНГЭН. «Хараасгай» гэдэг дэбтэрые имагт… гал» журнал абадаг хүнүүд захиха эрхэтэй. Амяарандань … тахагүй. «Союзпечатиин» бүхы таһагуудта захил хэж…

Манай газетын эдэбхитэй бэшэгшэ ба хүдэлмэрилэгшэ байһан

Владимир Тогмитович ЖАЛСАНОВАЙ

сагһаа урид наһа бараһантайнь дашарамдуулан, «Буряад үнэн» газетын хүдэлмэрилэгшэд тэрэнэй түрэлхидтэ гүнзэгы шаналалаа мэдүүлнэ.

«Коммунизмын туяа… редакциин коллектив… литературна хүдэл…

ЖАЛСАНОВ…
Владимир Тогмит…

1962 оной декабрина… һаа урид наһа барһ… гүнзэгы ехэ гашуу… мэдээсэхэ зуураа, на… шын түрэлхидтэ шана… дүүлнэ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 2…
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. редактора—… ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и пр… —24-74, сельского хозяйства и советского строительства… промышленности, транспорта, информации—35-14, … литературы и искусства—34-05, писем и рабселькоров… отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтерия… Для междугородных переговоров — 16.
Гор. Улан-Удэ, типография Министерства …
Бурятской АССР.
Н00623. Зак. № 57…

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1962 оной декабрийн 4.